

Mikrocenzus 2016

6. A háztartások és a családok adatai

Mikrocenzus 2016

6. A háztartások és a családok adatai

© Központi Statisztikai Hivatal, 2018

ISBN 978-963-235-494-1Ö

ISBN 978-963-235-532-0

Felelős kiadó:

Dr. Vukovich Gabriella elnök

Felelős szerkesztő:

Kovács Marcell főosztályvezető

Tartalom

Elnöki köszöntő	4
Összefoglaló	5
1. A személyek szerepe a családban, háztartásban.....	7
2. Háztartások	11
2.1. A háztartások összetétele	12
2.2. A háztartásban élők korösszetétele.....	13
2.3. Egyszemélyes háztartások.....	14
2.4. A háztartások lakáskörülményei.....	16
3. Családalapítás, család	19
3.1. Családtípusok, családformák	21
3.2. A gyermekes és a gyermek nélküli családok.....	24
3.3. A családok lakáskörülményei	26
A KSH honlapjáról elérhető részletes táblák jegyzéke	28

ELNÖKI KÖSZÖNTŐ

A Központi Statisztikai Hivatal 2016 október–novemberében a háztartások 10%-os mintáján mikrocentzust hajtott végre. A „kis népszámlálás” során az ország 2148 településén mintegy 440 ezer háztartást kerestünk meg, hogy információt gyűjtsünk társadalmunk aktuális jellemzőiről.

A 2016. évi mikrocentzust papír kérdőívek nélkül, kizárólag elektronikus módon bonyolítottuk le. Ezzel a módszerrel nem csak a kérdőívek nyomtatásától tekinthettünk el, de az adatok feldolgozása is gyorsabbá vált. 2017 május végén, hat hónappal az adatgyűjtés befejezése után *A népesség és a lakások jellemzői* című kiadványban már közölni tudtuk az adatfelvétel első eredményeit, amelyet a honlapunkon mintegy ezer adattábla kísért megyei csoportosításban, a legfontosabb adatokat járási szinten is részletezve.

A mikrocentzus eredményeinek közlését most a részletes háztartás és család adatokkal folytatjuk. E kiadványunkban ismertetjük a háztartások és családok összetételét, lakáskörülményeit, valamint a háztartásokban, családokban élő személyek demográfiai jellemzőinek részletes adatait. Összefoglaljuk továbbá az egyes családtípusokra vonatkozó legfontosabb megállapításokat. Elemezzük a legutóbbi, 2011. évi népszámlálás óta bekövetkezett változásokat. Az ábrákkal, térképekkel illusztrált szöveges ismertetés mellett a honlapunkon elérhető gazdag táblamellékletben idősoros, valamint régiós és megyei bontású területi adatok is elérhetőek.

Az elkövetkező hónapokban tovább folytatjuk a mikrocentzus eredményeinek közzétételét. Tisztelettel ajánlom az érdeklődők figyelmébe a mikrocentzus honlapját (www.ksh.hu/mikrocenzus2016), ahol e kiadványunk mellett folyamatosan értesülhetnek a további adatközlésekről is.

Dr. Vukovich Gabriella
a Központi Statisztikai Hivatal
elnöke

Összefoglaló

1. A személyek szerepe a családban, háztartásban

- 2016. október 1-jén a 9 millió 804 ezer fős lakónépesség 98%-a magánháztartásban élt, 217 ezren pedig intézeti háztartás tagjai voltak. Ezek az arányok az elmúlt évtizedekben lényegében nem változtak.
- A teljes népesség 36%-a házasságon alapuló párkapcsolatban, míg 10%-a élettársi kapcsolatban élt a mikrocenzus időpontjában. 1970 óta a párkapcsolatban élők népességen belüli aránya folyamatosan csökken. A férj, feleség családi állású személyek aránycsökkenését az élettársak növekvő gyakorisága sem tudta ellensúlyozni.
- Ugyanezen időszak alatt a gyermeküket egyedül nevelő szülők hányada közel kétszeresére, 5,1%-ra nőtt, és megduplázódott az egyedülállók aránya is, ami 2016-ban meghaladta a 12%-ot.
- A gyermekek aránya is egyre kisebb a népességben, az 1970. évi 31-ről, 2016-ra 28%-ra csökkent.

2. Háztartások

- A 2016. évi mikrocenzus időpontjában a magánháztartások száma 4 millió 21 ezer volt, 84 ezerrel kevesebb, mint 2011-ben. Ezt elsősorban az egyedülállók számának közel százszázalékos csökkenése okozta.
- A háztartások többsége 2016-ban is családon alapult, a 2 millió 673 ezer családháztartás a háztartások kétharmadát jelentette. Arányuk a legutóbbi népszámlálás óta kismértékben emelkedett, 2011 előtt a családháztartások részesedését folyamatos csökkenés jellemezte.

- 2011 óta kismértékben csökkent a család nélküli háztartások száma és aránya. Az ilyen háztartások zömét az egyedülállók alkotják.
- A háztartások korösszetétele a népesség demográfiai öregedésével összefüggésben változott a legutóbbi népszámlálás óta. 46%-ra nőtt azoknak a háztartásoknak az aránya, ahol legalább egy 60 éves vagy annál idősebb személy élt.

3. Egyszemélyes háztartások

- Az egyedülállók száma és aránya 1970-től folyamatosan emelkedett, 2011-re számuk megkétszereződött, majd 2016-ra (közel 100 ezer fővel) 1 millió 217 ezerre csökkent. A háztartások 30%-ában tehát egyetlen személy élt.
- A 2016-os mikrocenzus idején az egyedülállók 62%-a nő, 38%-a férfi volt. A 2001. évi népszámlálást követően a nők aránya kicsit csökkent.
- A férfi és a nő egyedülállók korösszetétele jelentősen különbözik egymástól. A férfi egyedülállók közel fele 50 évesnél fiatalabb. A nőknél az egyedülálló státusz elsősorban az idősebb életkor sajátossága, ami – a férfiak kedvezőtlenebb halandósági viszonyával összefüggésben – megövegyüléssel alakul ki. Az egyedülálló nők közel 60%-a a 65 éves és annál idősebb korosztályba tartozik, míg a férfi egyedülállók csupán 24%-a.
- Az egyszemélyes háztartások aránya a település méretével párhuzamosan emelkedik: a legmagasabb a fővárosban (40%), míg a városokban 32, a községekben pedig 25%.

4. Lakáskörülmények

- Magyarországon a lakosság 90%-a saját tulajdonú lakásban él, míg a bérelt és egyéb lakhatási módok képviselik a maradék 10%-ot.
- Az egy családból álló házaspáros, valamint a több családból álló háztartások szinte kizárólag saját tulajdonú lakásokban laknak (91%, illetve 95%). Ezzel szemben az élettársi kapcsolaton alapuló háztartások körében a legalacsonyabb a saját tulajdonú lakások aránya (80%), és kimagasló a lakásbérlet (18%), illetve a más jogcímű lakáshasználat, pl. a szívességi lakhatás.
- Az egy szülő gyermekkel és az egyszemélyes háztartások is az átlagnál nagyobb arányban laknak bérelt lakásban.
- A háztartások zöme összkomfortos, illetve komfortos (66% és 29%), 2,6%-a pedig félkomfortos lakásban élt. E mellett a háztartások 2,6%-a, 104 ezer háztartás komfort nélküli vagy szükség és egyéb lakásban lakott 2016-ban.

5. Családalapítás, család

- Az elmúlt évtizedekben csökkent a házasságkötések száma, egyre későbbi életkorra tolódik az első házasságkötés időpontja, ugyanakkor gyakoriak a válások, és emellett a válás, megözvegyülés után az újránházasodás is mérséklődik.
- 1980-tól csökkent a családok száma, 2011 óta azonban kismértékben emelkedett. 2016-ban, a mikrocenzus időpontjában 2 millió 743 ezer család élt

Magyarországon, 30 ezerrel több, mint 5 évvel korábban.

- A családok növekvő száma ellenére folytatódott a családban élők számának csökkenése, így a családok mérete tovább zsugorodott. 2016-ban száz családra átlagosan 283 személy jutott, míg 2011-ben 287.

6. Családtípusok, gyermekszám

- A házaspárok számának a nyolcvanas évektől mért 200–300 ezres tízévenkénti csökkenése lelassult, a legutóbbi népszámlálást követő öt év alatt már csak 15 ezerrel lettek kevesebben. 2016-ban 1 millió 757 ezer családban házaspár élt együtt gyermekkel vagy gyermek nélkül.
- Az egyszülős családok száma öt év alatt 34 ezerrel, 503 ezerre mérséklődött.
- Az élettársi kapcsolatok térhódítása változatlan, számuk 2011 óta 79 ezerrel tovább nőtt, és 2016-ban meghaladta a 483 ezer családot.
- 1 millió 716 ezer családban, a családok közel kétharmadában élt gyermek. A gyermekes családok száma 62 ezerrel csökkent a legutóbbi népszámlálás óta.
- A száz családra jutó gyermekek száma 2016-ban a teljes népességen belül 101 volt, a gyermekes családok között 162. A legutóbbi népszámláláskor mindkét érték magasabb volt (107, illetve 163).
- A gyermekes családok 51%-ában, 882 ezer családban élt 15 évesnél fiatalabb gyermek.

1. A személyek szerepe a családban, háztartásban (családi állás)

A társadalom alapegységét a háztartások és a családok alkotják. A **háztartás (magánháztartás)** a társadalom legkisebb gazdasági egysége. Közös háztartásban élnek azok, akik egy lakásban vagy annak egy részében együtt laknak, és a létfenntartási költségeket közösen viselik. A **család**¹ a statisztikában a házastársi vagy élettársi, illetve vérségi kapcsolatban együtt élők legszűkebb köre. A család két fő típusa a párkapcsolaton alapuló család gyermekkel vagy gyermek nélkül, illetve a gyermeket egyedül nevelő szülő. Az egyes személyek szerepét a családban, illetve a háztartásban a **családi állás** szerinti besorolás mutatja meg.

2016. október 1-jén Magyarország lakónépessége 9 millió 804 ezer fő volt, 98%-uk magánháztartásban élt, 217 ezren pedig intézeti háztartásban (pl. kollégium, idősok otthona, börtön). Ezek az arányok az elmúlt évtizedekben alig változtak. A magánháztartások legnagyobb része családon alapuló háztartás, míg egyesek olyan háztartást alkotnak, ahol – bár több személy él együtt – nem alakult ki család, vagy a háztartás egyetlen személyből áll. 2016-ban száz lakosból 83 családháztartásban, 15 család nélküli ún. nem családháztartásban, 2 pedig intézeti háztartásban élt.

A háztartás és a család fogalmának eltéréséből adódóan a személyek egy része családban, míg mások családdal élőknek minősülnek. **Családban élők** közé tar-

toznak a párkapcsolatban² élők (férj, feleség, élettárs), a nőtlen, hajadon gyermeküket egyedül nevelő szülők (apa, anya) és a nőtlen, hajadon gyermekek. **Családdal élők** körébe tartoznak a magukat a családhoz tartozónak vallók, ide értve a család tagjaival rokoni kapcsolatban lévőket (felmenő és más rokon személyek, a családdal élő, korábban már házasságot kötött, de elvált, özvegy vagy házastársuktól külön élő gyermekek), illetve a velük rokonsági kapcsolatban nem lévő személyek. 2016-ban a népesség 79%-a családban élő, azaz valamilyen családtag és további 3,3%-a családdal élő rokon vagy nem rokon személy volt. A népesség 12%-a külön háztartásban egyedül élő, azaz **egyedülálló** személy volt, és csupán 2,8%-uk élt egyéb összetételű háztartásban, ahol családot nem alkotó személyek vezettek közös háztartást (pl. két testvér, nagyszülő unokájával, két barát).

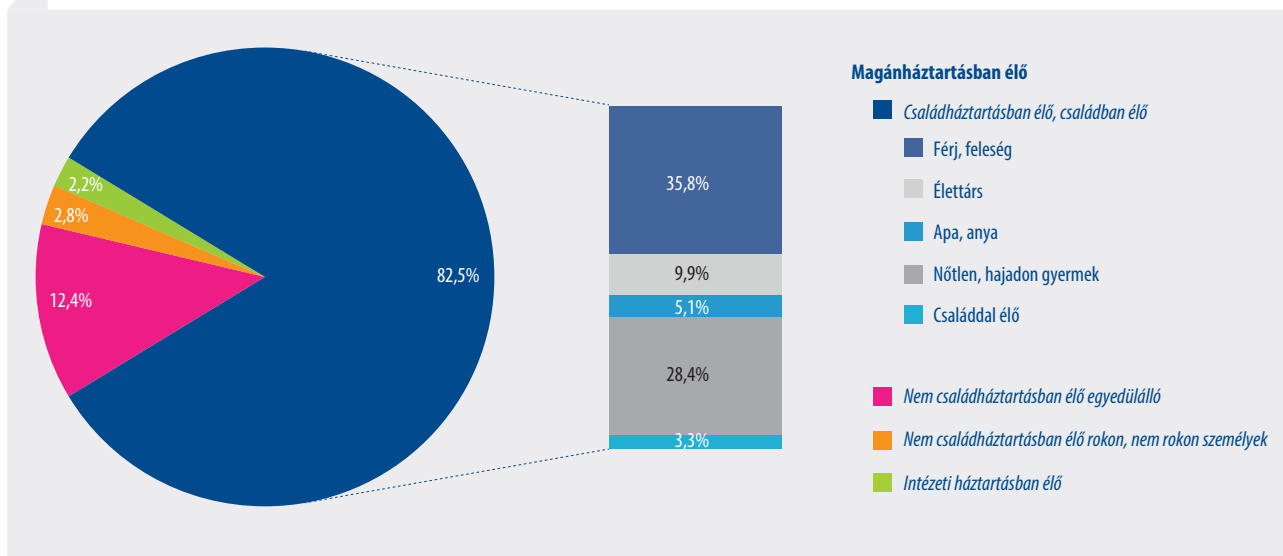
1970-ben a népesség közel 90%-a családháztartásban élt, arányuk közel fél évszázad alatt 7 százalékponttal csökkent, ami egyértelműen az egyedülálló, a háztartásukat egyedül vezetőket növekvő részesezésének a következménye. E tendencia a legutóbbi népszámlálást követő öt évben csekély mértékben változott, 2016-ban a népesség 83%-a élt családháztartásban és 15%-a család nélküli háztartásban, míg 2011-ben ugyanez az arány 82, illetve 16% volt.

¹ A család lehet párkapcsolaton alapuló (házaspár, élettársi kapcsolat) nőtlen, hajadon gyermekkel vagy gyermek nélkül, illetve egy szülő (apa vagy anya) nőtlen, hajadon gyermekkel.

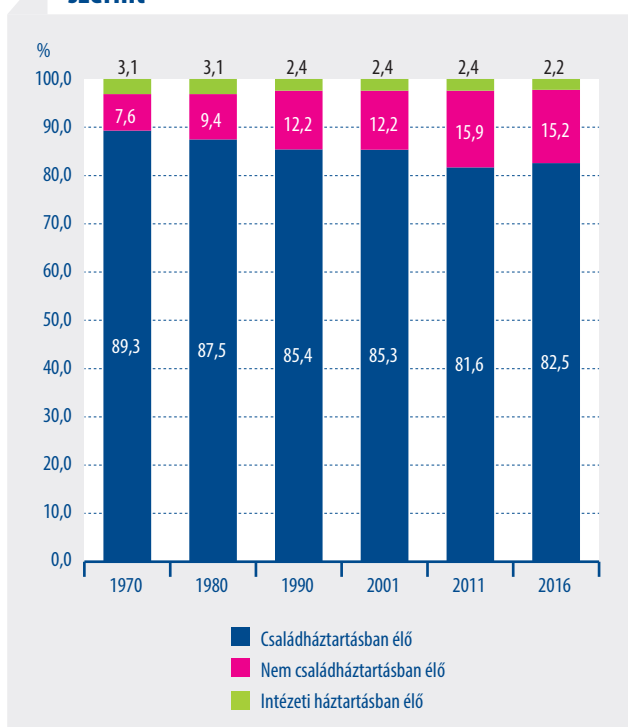
² Párkapcsolaton házassági vagy élettársi kapcsolatot értünk, ahol az érintett felek egy lakásban és közös háztartásban élnek. Magyarországon legkorábban a 16. életév betöltését követően lehet törvényes házasságot kötni, az élettársi kapcsolatok létesítésének ugyanakkor nincs alsó korhatára. 2009. július 1-jétől lehetőség van arra, hogy a 18. életévüket betöltött azonos nemű személyek anyakönyvvezető általi bejegyzéssel hivatalossá tegyék párkapcsolatukat, a 2016. évi mikrocenzus tábláiban a **bejegyzett élettársak** a férj, feleség családi állás kategóriáknál, a családtípusoknál pedig a házaspároknál kerültek elszámolásra.

1.1. ábra A népesség megoszlása a családban, a háztartásban betöltött szerepük szerint, 2016

1.2. ábra A népesség megoszlása háztartástípusok szerint

Családi állás szerint vizsgálva a népesség megoszlását, jól követhető a családstruktúra időbeli alakulása. 1970 óta a párkapcsolatokban élők száma folyamatosan csökken. A férj, feleség családi állású személyek aránycsökkenését, az élettársak³ növekvő gyakorisága sem tudta ellensúlyozni. Ennek eredményeképpen a párkapcsolatban élők együttes hányada 1970 óta 5 százalékponttal csökkent, 2016-ban 46% volt. A teljes népesség 36%-a házasságon alapuló párkapcsolatban, míg 10%-a élettársi kapcsolatban élt a mikrocensus időpontjában. Eközben az egyedülálló szülők, az anyák, apák hányada közel kétszeresére nőtt (2,8-ról 5,1%-ra), és megduplázódott az egyedülállók népességben belüli részesedése (5,7-ről 12%-ra) is. A családdal élő személyek közül egyre kevesebb a felmenő rokon, arányuk a népességben csupán 1,5% volt 2016-ban. A gyermekek száma és aránya is kevesebb lett a népességben, 31–28% közötti volt a cenzusok éveiben. A csökkenő születésszámot még a gyermek családi állású személyek számát növelő manapság jellemző folyamatok – az önálló életkezdés kitolódása és a szülői ház egyre későbbi elhagyása – sem tudták mérsékelni.

³ A bejegyzett (azonos nemű) élettársak számát a 2011. évi adatoknál az élettársak, a 2016. évi adatoknál a házaspárok száma foglalja magában.

1.1. tábla A népesség megoszlása a családban, háztartásban betöltött szerepük szerint

(%)

Megnevezés	1970	1980	1990	2001	2011	2016		
						férfi	nő	együtt
Magánháztartásban élő	96,9	96,9	97,6	97,5	97,6	97,5	98,0	97,8
Családháztartásban élő	89,3	87,5	85,4	85,3	81,6	85,1	80,2	82,5
családban élő	84,4	83,1	81,4	82,0	78,3	82,5	76,3	79,2
férj, feleség	50,4	50,2	44,7	41,7	35,7	37,6	34,3	35,8
élettárs			2,4	5,3	8,1	10,3	9,4	9,9
apa, anya	2,8	3,2	4,3	4,6	5,4	1,5	8,4	5,1
nőtlen, hajadon gyermek	31,1	29,7	29,9	30,3	29,1	33,0	24,2	28,4
családdal élő	4,9	4,5	3,9	3,3	3,3	2,6	4,0	3,3
ebből: felmenő rokon	..	2,5	2,0	1,9	1,5	0,5	2,5	1,5
Nem családháztartásban élő	7,6	9,4	12,2	12,2	15,9	12,4	17,8	15,2
egyedülálló	5,7	6,8	9,1	9,9	13,3	9,9	14,7	12,4
más összetétel	1,8	2,5	3,1	2,3	2,7	2,5	3,1	2,8
Intézeti háztartásban élő	3,1	3,1	2,4	2,4	2,4	2,5	2,0	2,2
Népesség összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A húszas éveikben lévő fiatalok családalapítási magatartását több tényező befolyásolja: a felsőoktatás kiszélesedése, a tanulással töltött idő meghosszabbodása, az önálló egzisztencia megteremtésének nehézsége, illetve a párkapcsolatok tartósságának gyengülése. A családalapítás, tartós párkapcsolat, házasságkötés, de főleg a gyermekvállalás jellemzően 30 éves kor felett kezdődik. Az életkor emelkedésével – amellet, hogy nő a párkapcsolatban élők aránya – mérséklődik az élettársi kapcsolatok gyakorisága. Ez abból adódik, hogy a korábban élettársi kapcsolatban élők idővel házasságra lépnek, az idősebb generációk tagjai pedig eleve a családalapítás hagyományos formáját, a házasságot részesítették előnyben.

A 30–59 éves korú népességből már minden második személy házasságban élt, ez az arány 2011 óta gyakorlatilag nem változott. Az ebbe a korcsoportba tartozók élettársi kapcsolata nem csak arányában volt kisebb, mint a fiatalabbaké, de alapvetően más körülmények között is jött létre. Míg 30 éves kor alatt az élettársként élők zömmel nőtlen, hajadon családi állapotúak, addig az életkor előrehaladtával egyre jellemzőbbek az elváltaként, illetve az özvegyen létesített élettársi kapcsolatok. A 60 éves és annál idősebb népességben ritka az élettársi kapcsolat, a korosztály 54%-a élt párkapcsolatban a 2016. évi mikrocensus eszmei időpontjában, valamelyest többen, mint 2011-ben (51%).

1.2. tábla A népesség aránya a családban, háztartásban betöltött szerepük és korcsoport szerint

Korcsoport, éves	Népesség	Ebből: magánháztartásban élő ^{a)}									
		férj, feleség	élettárs	apa, anya	nőtlen, hajadon gyermek	egyedül-álló	férj, feleség	élettárs	apa, anya	nőtlen, hajadon gyermek	egyedül-álló
		korcsoportos megoszlása, %					a megfelelő korú népesség arányában, %				
2001											
-19	23,2	0,1	2,6	0,6	71,1	1,0	0,2	0,6	0,1	93,0	0,4
20-24	7,9	2,4	14,3	3,3	15,4	4,6	12,6	9,6	1,9	59,0	5,7
25-29	7,7	7,6	18,5	6,8	7,3	5,4	40,9	12,8	4,1	28,8	6,9
30-39	12,8	19,8	22,7	19,5	3,7	7,2	64,3	9,4	7,0	8,8	5,6
40-49	15,0	24,6	20,5	30,7	1,7	10,4	68,1	7,3	9,4	3,5	6,9
50-59	12,9	21,1	12,7	20,2	0,5	15,2	68,2	5,3	7,3	1,2	11,7
60-	20,4	24,4	8,7	18,9	0,2	56,3	49,9	2,3	4,3	0,3	27,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	41,7	5,3	4,6	30,3	9,9
2011											
-19	20,5	0,1	1,4	0,1	66,2	0,5	0,1	0,6	0,0	93,8	0,3
20-24	6,2	0,5	8,3	1,0	14,0	3,0	3,1	10,9	0,9	65,6	6,4
25-29	6,2	3,0	14,8	2,8	8,7	4,9	17,7	19,7	2,4	41,2	10,7
30-39	15,9	19,9	34,6	19,8	7,8	12,5	44,6	17,7	6,7	14,2	10,4
40-49	13,2	20,9	18,6	27,6	2,3	9,9	56,2	11,4	11,3	5,0	9,9
50-59	14,5	24,0	13,1	25,2	0,9	16,5	59,2	7,4	9,4	1,8	15,1
60-	23,5	31,6	9,2	23,5	0,2	52,6	48,0	3,2	5,4	0,2	29,7
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	35,7	8,1	5,4	29,1	13,3
2016											
-19	19,6	0,1	1,2	0,2	64,8	0,5	0,1	0,6	0,1	94,0	0,3
20-24	6,1	0,6	7,9	1,1	13,8	2,9	3,4	12,7	0,9	63,6	5,9
25-29	6,3	2,6	14,5	2,5	9,0	5,2	15,1	22,7	2,0	40,4	10,3
30-39	14,1	16,1	31,0	13,8	8,0	10,7	41,2	21,8	5,0	16,3	9,4
40-49	15,5	23,5	23,6	29,3	3,1	11,3	54,4	15,0	9,7	5,8	9,1
50-59	12,4	20,7	11,3	21,9	1,0	12,9	59,8	9,0	9,1	2,3	12,9
60-	26,0	36,4	10,4	31,1	0,3	56,6	50,1	4,0	6,1	0,3	27,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	35,8	9,9	5,1	28,4	12,4

a) A magánháztartásban élő rokon és nem rokon személyek nélkül.

2. Háztartások

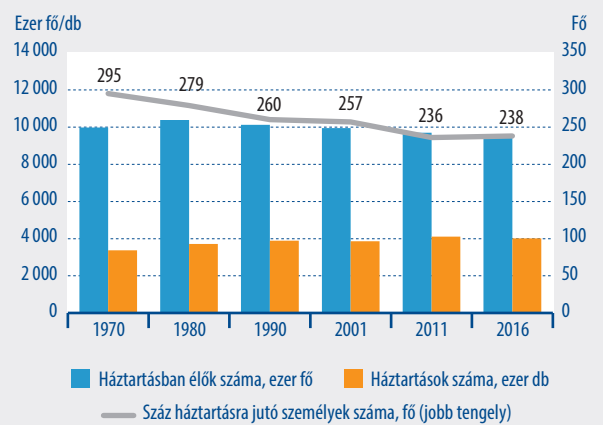
A második világháborút követő népszámlálások és mikrocenzusok a háztartások és a családok, valamint azok tagjainak összetételére, jellemzőire vonatkozóan közel azonos részletettségű információkat gyűjtöttek és tettek közzé. Ennek az adatforrásnak köszönhetően több évtizedre visszamenőleg vizsgálható a társadalom ezen alapvető egységeinek – az elsősorban gazdasági, ám zömében egyben rokoni kapcsolatokra is épülő **háztartásoknak** és a legszűkebb értelemben rokoni kapcsolatokra épülő **családoknak** –, szerkezete és legfontosabb jellemzői.

A 2016. évi mikrocenzus időpontjában a **magánháztartások száma 4 millió 21 ezer** volt. A magánháztartások száma 1970–2011 között szinte folyamatosan növekedett, 2011-ben pedig már meghaladta a négymilliót. A legutóbbi népszámlálás óta a bővülés nem folytatódott, sőt a háztartások száma 84 ezerrel kevesebb lett 2016-ra. A háztartások elaprózódása megállt, a csökkenést elsősorban az egyszemélyes háztartások, az egyedülállók számának visszaesése okozta.

2016-ban a háztartások 30%-ában egy, 31%-ában két személy élt, az ennél népesebb háztartások aránya a tagszám emelkedésével csökkent. A háztartások 18%-a három-, 13%-a pedig négytagú volt, az öt vagy annál több főből állók aránya együttesen sem érte el a 7%-ot. 2011-ben még az egytagú háztartásból volt a legtöbb, de az egyszemélyes háztartások számának csökkenése következtében 2016-ra újra a kétszemélyes háztartások lettek többen. A kétszemélyesnél nagyobb háztartások részesedése évtizedek óta csökken.

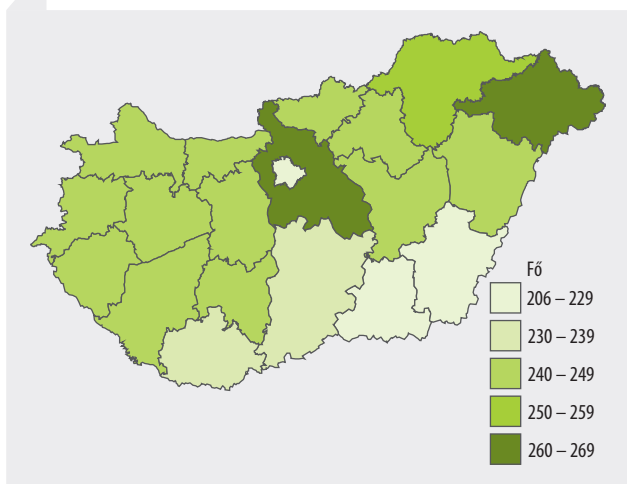
Az elmúlt több mint negyven év távlatában a háztartások számának növekedése és a háztartásban élők számának mérséklődése csökkenő háztartásnagyságot eredményezett. Száz háztartásra 2016-ban átlagosan 238 személy jutott, 1970-ben még 295. A háztartások méretének változása 2011 után irányt váltott és a háztartások nagysága öt év alatt kismértékben nőtt.

2.1. ábra A háztartások és a háztartásban élők számának alakulása

A háztartások átlagos nagysága a települések méretével fordított arányban változott, száz háztartásra a fővárosban 206, a megyei jogú városokban 225, a többi városban 248, míg a községekben 262 személy jutott. A legkisebb létszámú háztartások – az egyedülállók magas aránya miatt – továbbra is a fővárosban, valamint Csongrád és Békés megyében, a legnépesebbek pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg és Pest megyében éltek.

2.2. ábra Száz háztartásra jutó személyek száma, 2016

2.1. A háztartások összetétele

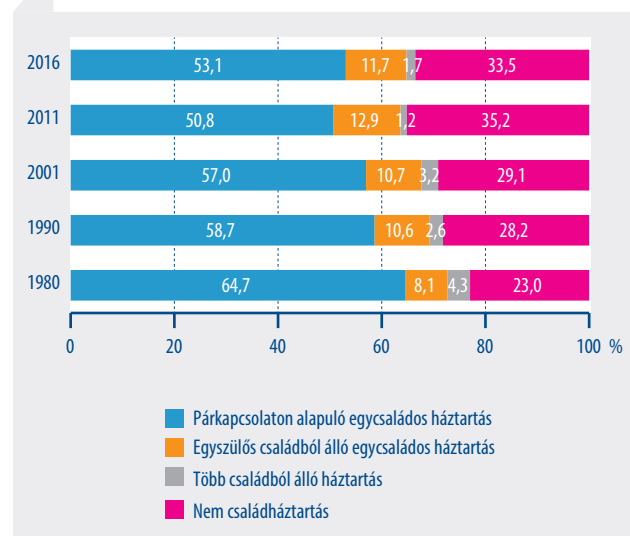
A háztartások többsége 2016-ban is családon alapult, a **2 millió 673 ezer családháztartás** az összes háztartás 67%-a. A családháztartások részesedését 2011 előtt folyamatos csökkenés jellemezte: 1970-ben még a háztartások 80%-a tartozott ide, azonban a 2011-es népszámláláskor már csak alig kétharmaduk. Az elmúlt öt évben arányuk stagnál, kismértékben emelkedett. E folyamattal párhuzamosan az egyedülállók száma és aránya 1970 óta növekszik.

A családháztartások jellemzően egyetlen családból állnak. 2016-ban is nagyon ritkán fordult elő több családból álló háztartás, arányuk az összes háztartás csupán 1,7%-a volt. A családháztartások legnagyobb csoportját a párkapcsolatokon alapuló családok adták, amelyekben házastársak vagy élettársak éltek együtt egy vagy több gyermekkel, illetve gyermek nélkül. Arányuk 1970-ben még majdnem kétharmadot tett ki, 2011-re 51%-ra csökkent. Ezt követően részesedésük kismértékben emelkedett, 2016-ban 53% volt. A gyermekét vagy gyermekeit egyedül nevelő szülők háztartásainak részesedése 12% körüli értéken állandósulni látszik.

A 2016-os mikrocenzus **1 millió 349 ezer nem családháztartást** vett számba, azaz minden harmadik háztartás család nélküli. Ezek túlnyomó többségét az egyedülállók, kisebb részét egyéb összetételű – rokon és nem rokon személyekből álló – háztartások képezték. A nem családháztartások aránya 1980-ban 23% volt, 2001-ben már 29, újabb tíz év elteltével

pedig tovább emelkedve 35%-ot tett ki. Ezt a tendenciát az egyedülállók folyamatosan növekvő száma okozta. Az elmúlt öt évben kismértékben csökkent a család nélküli háztartások száma és aránya, közülük **1 millió 217 ezer háztartásban egyetlen személy élt**. Az egyedülállók száma 2001-ben lépte át az 1 millió főt, majd tíz év alatt 30%-kal nőtt, 2011 óta pedig 8%-kal csökkent. 2016-ban 754 ezer nő és 464 ezer férfi élt egyedül.

2.1.1. ábra A háztartások megoszlása háztartásösszetétel szerint

A családháztartások hányada az ország egészére jellemző kétharmados átlagnál jóval magasabb volt a községekben és a kisebb városokban, a megyék közül pedig Pest és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Az ország egyes területein szinte kizárólag egy családból álltak a családháztartások. A több családból álló háztartások aránya kirívóan alacsony volt Budapesten (0,7%), ezt meghaladó a városokban, a községekben pedig a legmagasabb, 2,7%. A megyék közül a leggyakrabban Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében fordultak elő (2,6%).

2016-ban a fővárosban található háztartásoknak csupán 44%-a alapult párkapcsolaton, ugyanakkor az egyszemélyes háztartások aránya megközelítette a párkapcsolatokét, 40% volt. Mindkét említett háztartástípus aránya itt tért el a legnagyobb mértékben az országos átlagtól. A házasságon alapuló, egy családból álló háztartások aránya a települések méretének csökkenésével párhuzamosan nőtt, a fővárosban 33, a városokban 40, a községekben 46% volt.

Az élettársi kapcsolatok előfordulása ugyanakkor hasonló volt a különböző jogállású településeken, illetve a megyénkénti aránya is, csak kisebb eltéréseket mutatott a 11%-os országos átlagtól: a legalacsonyabb (8,8%) Nógrád, a legmagasabb (14%) Komárom-Esztergom megyében volt. Az egy szülő gyermekes háztartások gyakorisága még kevésbé függött a lakóhelytől, az összes háztartáson belüli arányszámuk 11–13% között változott a megyékben és a különböző jogállású településeken. Az egyéb összetételű háztartások – ami többféle együttélést foglal magában pl. nagyszülő és unoka, két testvér vagy barát – aránya a fővárosban és Baranya megyében volt a legmagasabb (4–4%).

2.2. A háztartásban élők korösszetétele⁴

A háztartások korösszetétele a népesség öregedésével összefüggésben változott a legutóbbi népszámlálás óta. Nőtt azoknak a háztartásoknak az aránya, ahol legalább egy 60 éves vagy annál idősebb személy

élt: 2016-ban 45% volt, ami a 2011-ben mértnél 4, az 1980-as értéknél 9 százalékponttal volt több. Az előző népszámlálás óta hasonló mértékben növekedett a kizárólag 60. életévüket betöltött személyekből álló háztartások aránya, számuk 2016-ban megközelítette az 1 millió 165 ezret.

A háztartások korösszetétel szempontjából legnépesebb csoportját a fiatal- és középkorúakból álló, jellemzően gyermekes háztartások alkották, arányuk a 2016. évi mikrocenzuskor 31% volt, közel 2 százalékponttal kevesebb, mint öt évvel ezelőtt. A másik legnagyobb csoportot a csak időskorúakból álló háztartások alkották, 29%-kal, ami 1980 óta folyamatosan növekszik, és az előző népszámlálást követően is emelkedett. 2011 óta gyakorlatilag nem változott a csak fiatalokból álló háztartások aránya és kismértékben csökkent a csak középkorú személyek alkotta háztartások részesedése. Míg 2016-ban minden tizedik háztartásban közép- és időskorú személyek éltek együtt, addig csupán minden huszadikban volt jelen mindhárom⁵ korosztály.

2.2.1. tábla A háztartások megoszlása a háztartásban élők korösszetétele szerint

Év, településtípus	Csak							Összesen	(%)
	-29	30-59	60-	-29 és 30-59	-29	30-59	-29 és 30-59		
					és 60-				
éves korú személlyel									
1980	12,0	15,7	17,8	36,0	2,2	8,7	7,7	100,0	
1990	9,4	16,8	21,1	36,3	1,8	8,9	5,7	100,0	
2001	7,7	15,9	24,3	36,5	1,4	8,5	5,7	100,0	
2011	5,2	20,3	26,7	32,8	1,1	9,4	4,4	100,0	
2016	5,4	18,2	29,0	31,0	1,4	10,2	5,0	100,0	
Ezen belül:									
Budapest	9,1	24,5	28,2	25,4	1,4	7,9	3,4	100,0	
megyeszékhelyek	7,4	18,9	29,5	29,7	1,1	9,3	4,0	100,0	
többi megyei jogú város	4,3	17,6	29,5	32,7	1,5	9,7	4,7	100,0	
többi város	3,6	16,2	29,6	33,2	1,4	10,7	5,3	100,0	
községek	3,2	15,2	28,4	33,3	1,4	12,1	6,4	100,0	

⁴ A háztartásban élők korösszetételét aszerint vizsgáltuk, hogy életkoruk alapján milyen korosztályba tartoztak, ezek: fiatalok (30 évesnél fiatalabb), középkorú (30 és 59 év közötti), időskorú (60 éves és annál idősebb).

⁵ A korábbi népszámlálások és a 2016. évi mikrocenzus adatai is lehetővé teszik a háromgenerációs (gyermek, szülő, nagyszülő) együttélések vizsgálatát, amit jelen kiadvány még nem tartalmaz.

A csak fiatalok alkotta háztartások aránya a település méretével párhuzamosan nőtt. A fővárosban volt a legmagasabb, 9,1%, míg a községekben csupán 3,2%. Megyék szerint kimagasló volt Csongrád (7,4%), Baranya (7,2%) és Hajdú-Bihar (6,9%) megyében, amelynek egyértelmű oka, hogy székhelyeik nagy egyetemvárosok, ahol sok fiatal él. A csak középkorúak alkotta háztartások aránya a nagyobb településeken szintén magasabb volt, a megyék között azonban nem volt lényeges az eltérés. A csak idősek alkotta háztartások aránya nincs összefüggésben a települések méretével, de két megyében az átlagnál alacsonyabb, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 25, Pest megyében pedig 26% volt az arányuk.

A két és három korosztályból álló háztartások aránya a kisebb településeken nagyobb mértékű volt. Ez alól kivételt képez a fiatal és az időskorúból álló háztartás, amely nem mutatott összefüggést a területtel. A leggyakoribb gyermekes háztartási forma a fiatal és középkorúakból álló háztartás, arányuk kimagasló, a községekre jellemző értéknél is magasabb volt Pest (37%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (36%) megyében. A közép- és időskorúakból álló háztartások aránya az országos átlagnál valamivel magasabb Zala és Veszprém megyében (13–13%), Somogy és Vas megyében (egyenként 12%). Azoknak a háztartásoknak az aránya a legmagasabb, ahol mindhárom korosztály együtt élt, az átlagnál kismértékben magasabb volt Somogy (7,0%) és Pest (6,9%) megyében, míg a legalacsonyabb – szinte a fővároshoz hasonló mértékű – Békés megyében (3,7%) volt.

2.3. Egyszemélyes háztartások

Az egyszemélyes háztartások, azaz az egyedülállók száma és aránya 1970-től folyamatosan emelkedett, 2011-re számuk megkétszereződött. Azóta számuk közel 100 ezerrel csökkent, de még így is 1 millió 217 ezer főt tett ki 2016-ban, azaz a népesség 12%-a egyedülálló volt.

Az egyedülállók többsége nő, de a 2001. évi népszámlálást követően a nők aránya kismértékben csökkent. 1970-ben még kétharmad volt a nők, és egyharmad a férfiak aránya, a legutóbbi népszámláláskor azonban a férfiaké 4 százalékponttal nőtt. 2016-ban az öt évvel korábbihoz képest keveset változott az egyedülállók között a nemek megoszlása: 38%-uk volt férfi és 62%-uk nő.

2.3.1. tábla **Az egyedülállók számának és arányának alakulása**

Megnevezés	1970	1980	1990	2001	2011	2016
Az egyedülállók						
Száma, ezer	595	731	946	1 014	1 317	1 217
Aránya az összes háztartásban, %	17,5	19,6	24,3	26,2	32,1	30,3
Az egyedülállók számának változása						
Az előző népszámlálás %-ában	–	122,9	129,5	107,2	129,9	92,4
Az 1970. évi népszámlálás %-ában	100,0	122,9	159,1	170,5	221,5	204,7

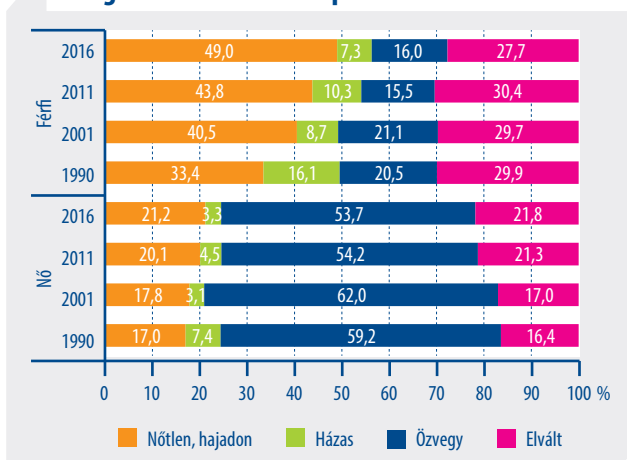
2.3.2. tábla **Az egyedülállók száma és aránya nemek szerint**

Év	Férfi	Nő	Összesen	Férfi	Nő
	száma, ezer			aránya, %	
1970	201	394	595	33,8	66,2
1980	251	480	731	34,3	65,7
1990	340	606	946	35,9	64,1
2001	348	666	1 014	34,3	65,7
2011	508	809	1 317	38,6	61,4
2016	464	754	1 217	38,1	61,9

2016-ban az egyedülállók 38%-a özvegy, 32%-a nőtlen, hajadon, 24%-a elvált családi állapotú volt, és csupán 5%-uk volt házas. A férfi és nő egyedülállók azonban jelentősen különböznek egymástól, míg a férfiak általában fiatalabbak és nőtlenek, addig a nők többsége idősebb és özvegy.

A férfiak és a nők családi állapota korábban is különbözött, azonban az elmúlt évtizedekben a férfi egyedülállók között nagyobb átrendeződések történtek. A nőtlenek aránya rendkívüli módon megemelkedett, 1990-ben 33% volt, 2016-ban pedig már majdnem minden második egyedülálló férfi volt (49%). Az egyedülálló férfiak 28%-a elvált, 16%-a özvegy. Az egyedülálló nők több mint fele özvegy. Korábban is ez a családi állapot volt a domináns a nők között, de a 2001-es csúcspont (62%) ez az arány csökkent. Emellett 1990-től jelentősen, 16%-ról 22%-ra nőtt az elváltak aránya az egyedülálló nők körében.

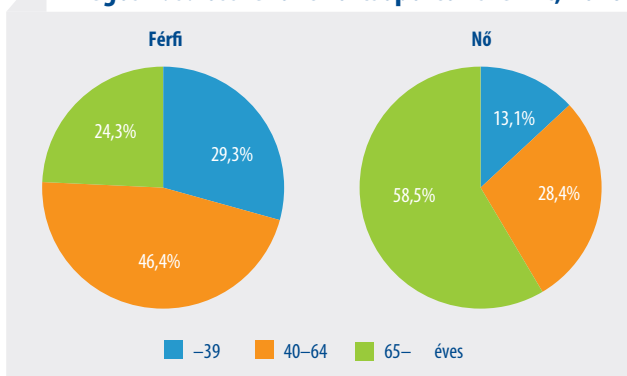
2.3.1. ábra Az egyedülálló férfiak és a nők megoszlása családi állapot szerint

Az egyedülállók aránya az idősebb korosztályokban folyamatosan emelkedik. 1970-ben az összes egyedülálló 35%-a tartozott a 65 évesnél idősebbek közé, 2016-ban azonban már 46%-uk. Az egyedülállók nagyarányú növekedését az idősebbek között elsősorban a nők és a férfiak javuló halandósága, hosszabb élettartama okozta.

Az egyedülálló férfiak és nők egészen más életkorúak. Az egyedülálló férfiak aránya a fiatalabb korosztályokban (a 30 év alattiak, a 30-as és 40-es korosztályokban) kétszer-háromszor nagyobb volt, mint a nőknél. Az egyedülálló férfiak közel fele 50 évesnél fiatalabb. Az előző népszámlálás óta kismértékben emelkedett a 65 évesnél idősebb egyedülálló férfiak aránya.

2.3.2. ábra Az egyedülálló férfiak és a nők megoszlása összevont korcsoportok szerint, 2016

A nőknél az egyedülálló státusz az idősebb életkor sajátossága. Az egyedülálló nők majdnem 60%-a a 65 éves és annál idősebb korosztályba tartozik (míg a férfiaknál csupán 24%-a). Az időskori egyedül élés a nőket sújtja a leginkább, az elmúlt évtizedekben

rendkívüli módon megnőtt a 65 évesnél idősebbek között az arányuk. 1970-ben 41, 2016-ban pedig már 59%-uk tartozott ebbe a csoportba. Számuk ezen időszak alatt több mint két és félszeresére emelkedett, 1970-ben 163 ezer, 2016-ban 441 ezer egyedülálló nő volt.

A nők időskori egyedülálló státusának emelkedését elsősorban a megözvegyülés, a meghosszabbodó élettartam és a többgenerációs családok arányának jelentős csökkenése okozta. A férfiaknál az egyedül élés mindig a fiatalabb korosztályokban volt jellemző. A férfiak a nőknél általában későbbi életkorban alapítanak családot, a családalapításhoz szükséges egzisztencia megléte pedig hagyományosan fontos szempont a férfiaknál, így a lakhatás, munkahely, megélhetés biztosítása.

2.3.3. tábla Az egyedülálló férfiak és nők megoszlása összevont korcsoportok szerint

Az egyedülálló férfiak és nők megoszlása összevont korcsoportok szerint (%)						
Korcsoport, éves	1970	1980	1990	2001	2011	2016
Férfi						
-39	43,0	38,5	37,5	30,3	31,4	29,3
40-64	35,5	34,7	39,6	44,1	46,5	46,4
65-	21,5	26,8	22,9	25,5	22,0	24,3
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Nő						
-39	20,4	15,2	14,8	11,8	14,5	13,1
40-64	38,2	33,6	35,6	30,6	30,4	28,4
65-	41,4	51,2	49,7	57,6	55,2	58,5
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A férfiak és a nők iskolai végzettsége és gazdasági aktivitása elsősorban az életkor függvényében változott az egyedülállók körében csakúgy, mint a teljes népességben. Az egyedülállók státusa egyértelműen a nemmel és az életkorral állt összefüggésben.

Az egyszemélyes háztartások, azaz az egyedülállók gyakorisága a település méretével párhuzamosan emelkedett: a községekben 25, a városokban 32, míg a fővárosban 40% volt. A megyék többségében az átlag körül (30%) mozgott az egyedülállók aránya. Két megye mutatott különbséget, ahol az arányuk egyaránt 23% volt, Pest megye, a fővárosból az agglomerációba kiköltöző családok miatt és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

2.4. A háztartások lakáskörülményei

A népszámlálások, mikrocenzusok lehetőséget nyújtanak a háztartások, családok tagjainak demográfiai, foglalkoztatottsági jellemzőin túl a lakhatási körülményeinek vizsgálatára is. Megtudhatjuk többek között, hogy a **4 millió 20 ezer lakásban, üdülőben lakó háztartás** milyen jogcímen használja a lakást, milyen a lakások komfortfokozata, mivel fűtenek, milyen a lakás közüzemi felszereltsége, mekkora a lakás mérete vagy szobaszáma.⁶

A lakás, lakhatás az emberek életkörülményeinek egyik leginkább meghatározó eleme. A háztartások, családok életkörülményeinek vizsgálatánál nagyon fontos információ, hogy a lakás, amelyben laknak milyen jellemzőkkel bír. Fiatal életkorban a szülőkről való leválás, az önálló életvitel megteremtésében fontos a lakhatás, később a lakásviszonyok hatással vannak a családalapításra⁷, a gyermekvállalásra, a vállalt gyermekek számára, idősebb életkorban pedig a lakásfenntartás anyagi terhei kerülnek előtérbe.

2.4.1. tábla **A háztartások megoszlása lakáshasználati jogcím és háztartás-összetétel szerint, 2016**

Háztartás-összetétel	Lakásban, üdülőben lakó háztartások (%)			
	tulajdonos vagy rokona, haszonélvező	az egész lakást vagy annak egy részét bérlő, bérlő rokona	más jogcímen	összesen
Egy családból álló háztartás				
háaspár	94,9	4,4	0,8	100,0
élettársi kapcsolat	79,8	17,7	2,5	100,0
egy szülő gyermekkel	88,2	10,1	1,7	100,0
Több családból álló háztartás	95,1	4,4	0,5	100,0
Egyszemélyes háztartás	87,0	10,3	2,7	100,0
Egyéb összetételű háztartás	83,8	13,7	2,5	100,0
Összesen	89,7	8,6	1,7	100,0

Magyarországon a lakosság jellemzően saját tulajdonú lakásban él (90%), a bérelt és egyéb lakhatási módok jóval kisebb arányt képviselnek (10%). Az egyes háztartástípusok között jelentős különbségeket találunk a lakáshasználati jogcím szerint. Az egy családból álló házaspáros, valamint a több családból álló háztartások szinte kizárólag saját tulajdonú lakásokban élnek (95%). Ezzel szemben az élettársi kapcsolaton alapuló háztartások körében a legalacsonyabb a saját tulajdonú lakások aránya (80%), és kimagasló a lakásbérlet (18%), illetve a más jogcímű lakáshasználat (pl. szívességi lakhatás). Az átlagosnál nagyobb arányban élnek bérelt lakásban még az egyéb összetételű, illetve az egy személyes és egy szülő gyermekkel típusú háztartások is. Az egyszemélyes háztartások és az egyéb összetételű háztartások (pl. két testvér, nagyszülő és unoka) körében magasabb még a más jogcímen történő lakáshasználat is.

Az egyedülálló lakáshasználat eltért a családi háztartásokétól. A 39 éves vagy annál fiatalabb egyedülállóknál kimagaslóan nagy a lakásbérlet, a lakás egy részének bérlése vagy más jogcímű lakhatás. 2011-ben a korosztály 26%-a olyan lakásban élt, amelynek nem ő volt a tulajdonosa vagy annak rokona. 2016-ban pedig ez az arány 36%-ra nőtt. A 40–64 évesekre jellemző arány már az országos átlaghoz hasonló, a 65 év felettieké pedig a házaspáros családok háztartásaihoz hasonlóan magas, szinte kizárólag tulajdonosként laknak a lakásukban. Ez utóbbinak az a magyarázata, hogy 65 év felett az egyedülállók zöme valamilyen családi kapcsolat után marad egyedül. A férfiak jóval nagyobb arányban laknak nem tulajdonosi lakásban, mint a nők, aminek az az oka, hogy a férfiaknál az egyedülálló a fiatalabb korosztályokban vannak többen.

A 40 évesnél fiatalabb egyedülállók körében a férfiak és a nők között nincs számottevő különbség lakáshasználati jogcím tekintetében, a 30 évesnél fiatalabb egyedülállók fele él tulajdonosként a lakásban, a 30–34 éves korcsoportban 70, a 35–39 éves korcsoportban pedig 79%-uk.

⁶ A 2016. évi mikrocenzusnál kérdezték meg elsőként, hogy a lakásban milyen karbantartási, felújítási, korszerűsítési munkálatokat végeztek el az elmúlt tíz évben.

⁷ A családalapítás köznapi értelemben általában a gyermekvállalást jelenti. Ugyanakkor statisztikai szempontból a gyermek nélkül élő házaspárok és élettársi kapcsolatok is családnak számítanak, ezért a párkapcsolatok létesítése és a párkapcsolat nélküli gyermekvállalás is családalapítás.

2.4.2. tábla **Az egyedülállók lakáshasználati jogcíme, korcsoportok és nemek szerint**

Lakáshasználati jogcím	2011 (%)					
	-39	40-64	65-	Együtt	Ebből:	
	éves				férfi	nő
Tulajdonos vagy rokona, haszonélvező	73,7	88,2	95,4	88,2	83,5	91,1
Az egész lakást bérlő vagy a bérlő rokona	18,0	7,7	3,6	8,1	10,6	6,5
A lakás egy részét bérlő	1,9	0,5	0,1	0,6	1,0	0,4
Más jogcímen	6,4	3,6	0,9	3,0	4,8	1,9
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	2016					
Tulajdonos vagy rokona, haszonélvező	64,0	88,1	95,8	87,0	82,0	90,0
Az egész lakást bérlő vagy a bérlő rokona	26,8	8,5	3,1	9,6	13,0	7,5
A lakás egy részét bérlő	3,1	0,3	0,0	0,7	1,2	0,5
Más jogcímen	6,0	3,0	1,1	2,7	3,9	2,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A háztartások lakáskörülményeit az általuk lakott lakás komfortfokozata is jól jellemzi. A háztartások zöme összkomfortos, illetve komfortos (66 és 29%), 2,6%-a pedig félkomfortos lakásban élt. 104 ezer háztartás (2,6%) ugyanakkor komfort nélküli vagy szükség- és egyéb lakásban lakott. 2016-ban a házasságon alapuló egyszemélyes háztartások lakásai voltak a legkomfortosabbak, 75%-uk a legmagasabb komfortfokozatú lakásokban élt, és elenyésző (1,1%) volt a komfortosságot nélkülöző lakásokban élők részaránya. A többi háztartástípusban élőkénél kisebb volt az összkomfortos lakások aránya és magasabb a komfortos, félkomfortos és komfort nélkülieké.

Háztartástípus szerint a komfortossági kategóriák országos arányszámaitól való elmaradás leginkább a legrosszabb, komfort nélküli, szükség- és egyéb lakásokban mért magasabb részarányában látszik. Az élettársi kapcsolatokat 4,4, a több családból álló háztartások 4,1, az egyszemélyes háztartások 3,5%-a lakik komfort nélküli, szükség- és egyéb lakásban. A közel 104 ezer ilyen nagyon alacsony komfortfokozatú lakásokban élő háztartások 54%-ában családháztartás, 42%-ában egyedülálló, 5%-ában pedig egyéb összetételű háztartás élt.

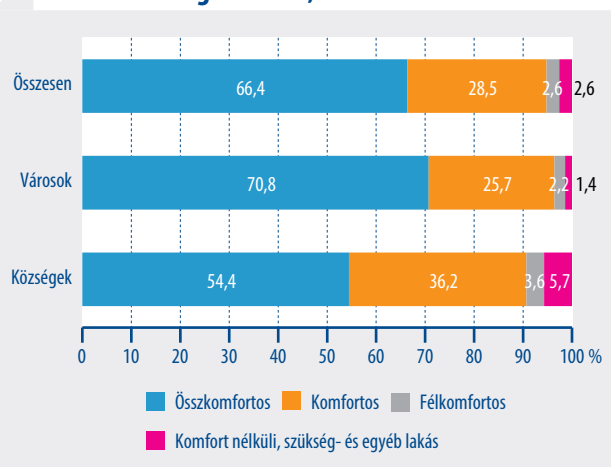
2.4.3. tábla **A háztartások megoszlása a lakás komfortossága és háztartás-összetétel szerint, 2016**

Háztartás-összetétel	Lakásban, üdülőben lakó háztartások						Ebből: komfort nélküli, szükség- és egyéb lakásban lakó háztartások	
	megoszlása, %				száma, ezer	aránya, %	száma, ezer	aránya, %
	összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort nélküli, szükség- és egyéb lakás				
Egy családból álló háztartás								
házaspár	75,2	21,8	1,9	1,1	1 683	41,9	18	17,8
élettársi kapcsolat	62,1	30,6	3,0	4,4	451	11,2	20	19,0
egy szülő gyermekkel	63,5	30,5	2,9	3,1	470	11,7	15	14,3
Több családból álló háztartás	65,9	26,7	3,3	4,1	68	1,7	3	2,7
Egyszemélyes háztartás	57,6	35,7	3,1	3,5	1 216	30,3	43	41,7
Egyéb összetételű háztartás	58,4	34,6	3,4	3,6	131	3,3	5	4,6
Összesen	66,4	28,5	2,6	2,6	4 020	100,0	104	100,0

A háztartások lakásainak komfortfokozatában a városok és a községek közt jelentős különbség található. Míg a városi háztartások zöme magasabb komfortfokozatú lakásokban élt, és elenyésző volt a legalacsonyabb komfortfokozatú lakással rendelkező háztartások aránya (1,4%), addig a legrosszabb komfortfokozatú lakásokban élő háztartások aránya (5,7%) kétszer gyakoribb volt a községekben, mint az országban általában. Az ilyen komfort nélküli, valamint a szükség és egyéb lakások együttes aránya a megyék közül Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád megye háztartásaiban volt a legmagasabb. Ezek a különbségek a lakásállomány területi sajátosságaiból is adódnak.

2.4.1. ábra **A háztartások megoszlása a lakás komfortossága szerint, 2016**

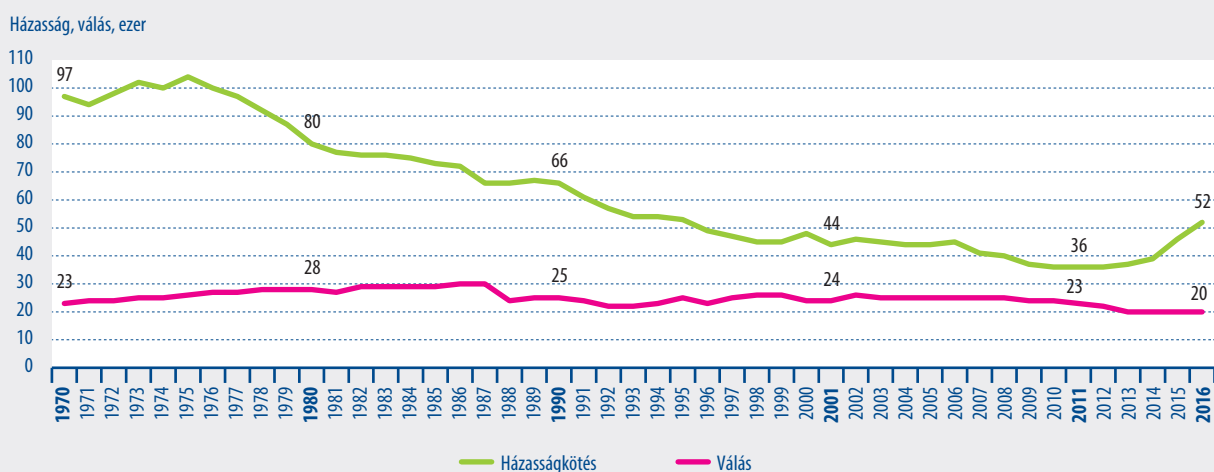

3. Családalapítás, család

A jelenleg is érvényes családfogalmat először az 1970. évi népszámlálás⁸ alkalmazta, miszerint családot alkotnak az egy lakásban együtt élő házastársak, élettársak nőtlen, hajadon gyermekkel vagy anélkül, továbbá – jellemzően a kapcsolatok felbomlását követően – a nőtlen, hajadon gyermeküket egyedül nevelő szülők. A családban élő gyermek bármilyen életkorú lehet. A hagyományos családstruktúra változását befolyásoló társadalmi folyamatokról, azok sokrétűségéről a népszámlálások és a mikrocenzusok nyújtanak elsődleges információt.

Az elmúlt évtizedekben – 2010-ig – csökkent a házasságkötések száma, egyre későbbi életkorra tevődik az első házasságkötés időpontja, ugyanakkor gyakoriak a válások, és emellett a válás, megözvegyülés utáni az újraházasodás is mérséklődik. A 1970-es évek közepén még 4-szer többen kötöttek házasságot annál, mint ahányan elváltak, 2001–2011 között azonban már csak 1,7, majd ezt követően a házassági kedv élénkülésének, valamint a válások mérséklődésének köszönhetően 2016-ban 2,6-szorosa volt a házasságkötések száma a válásokénak.

3.1. ábra A házasságkötések és a válások száma*

* Forrás: KSH STADAT-táblák 1.1. Népeség, népmozgalom (1900–2016).

⁸ 1960-ban még a családok közé számítottak a nagyszülő-unoka kapcsolatok és gyermeknek tekintették a szülővel élő, saját családot nem alkotó, korábban már házasságot kötött gyermekeket is.

A házasság és az élettársi kapcsolat közötti választás meghatározóinak, a fiatalok párkapcsolat-formálódásának kutatására a teljes körű népszámlálások és legutóbb a lakosság 10%-ára kiterjedő mikrocenzus adatai is lehetőséget biztosítanak. Számos tanulmány, valamint életúttelelemzés keresi a válaszokat a társadalom széles körét érintő párkapcsolati kérdésekre.

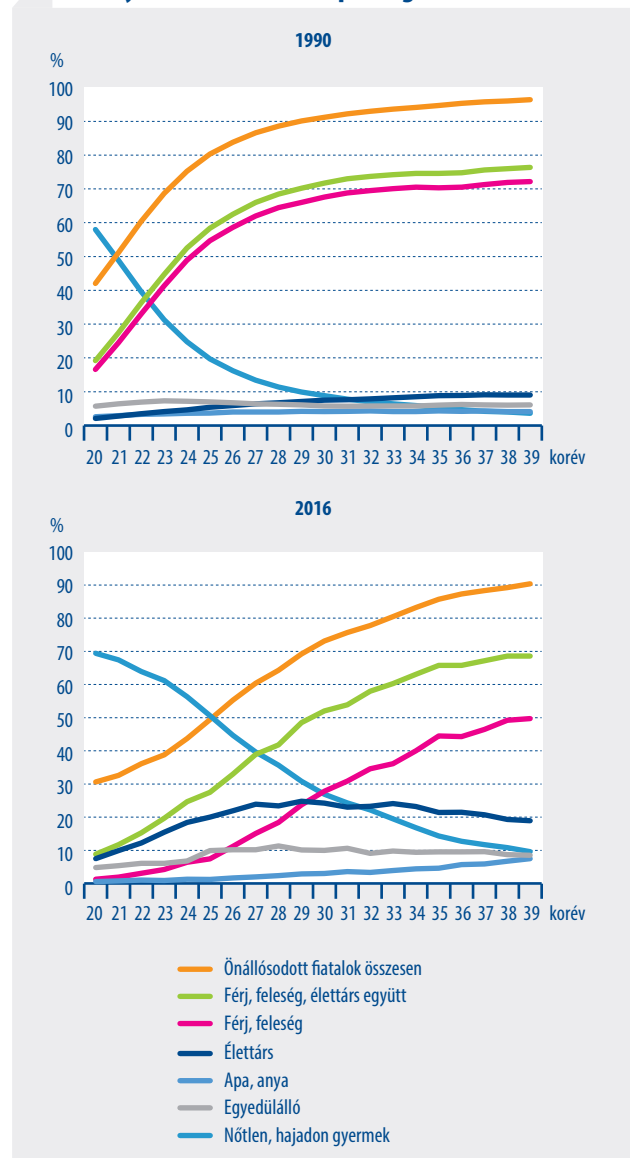
Általános tendencia, hogy a húszas éveikben elsősorban tanulnak a fiatalok. A családalapítás, tartós párkapcsolat, házasságkötés, de főleg a gyermekvállalás jellemzően 30 éves kor felett kezdődik. Huszonéves korban egyre kevesebben kötnek házasságot, ugyanakkor ugrásszerűen megnőtt az élettársi kapcsolatban élők aránya. Míg 2001-ben a 20–29 éves korosztályban kétszer gyakoribb volt a házasság (26%), mint az élettársi kapcsolat (11%), addig 2011 óta a házasság nélküli együttélések aránya jelentősen nőtt. 2016-ban 18%-uk élt élettársi kapcsolatban, 9,3%-uk pedig házasságban.

A fiatal felnőttek (20–39 évesek) egyre tovább laknak a szülőikkel egy háztartásban, és később kezdődik az önállóodásuk. Míg 1990-ben 21 év volt az életkor, amikortól már több az önállóodott, mint a szülőikkel élő fiatal, addig 2016-ban a váltás csak a 25. életévtől következik be. A 20–39 éves korosztályra jellemző, hogy később létesítettek párkapcsolatot, a házasságkötés időpontja is kitolódott 8 évvel 1990-hez képest. 2016-ban már jellemzően 30 éves korban kötöttek házasságot a fiatalok, és 29 éves életkorig előnyben részesítették az élettársi kapcsolati formát a házassággal szemben.

Az élettársi kapcsolati forma terjedése, a család-stabilitás gyengülése és a gyermekvállalás alacsony szintje egyaránt mérsékli a családok számát. Az ország 15 éves és annál idősebb népességének 42%-a élt házasságban a 2016. évi mikrocenzus és a 2011. évi népszámlálás eszmei időpontjában, szemben a 2001. évi 50, valamint az 1990. évi 56%-kal. Ugyanakkor az élettársi kapcsolatban élők népességben belüli aránya a rendszerváltást követően meg-négyszereződött, így 2016-ban már a vizsgált korcsoport 12%-a házasság nélküli párkapcsolatban élt. Az élettársi kapcsolatok növekvő gyakorisága egészen 2011-ig nem tudta pótolni a házasságban élők számának jelentős visszaesését. A párkapcsolatban élők aránya a 15 éves és annál idősebb népességben a 2001. évi 56%-ról 2011-re 51%-ra

csökkent. 2011 óta viszont a házasságban és az élettársi kapcsolatban élők aránya is pozitív irányban változott, így 2016-ban a párkapcsolatban élők aránya 54%-ra növekedett.

3.2. ábra A különböző családi állású személyek aránya a 20–39 éves népességben korévenként

2016-ban a mikrocenzus időpontjában **2 millió 743 ezer család** élt Magyarországon, a családban élő személyek száma pedig megközelítette a 7 millió 768 ezer főt. A népesség fennmaradó része, azaz 2 millió 36 ezer személy egyedül vagy másokkal, de statisztikai értelemben vett családot nem alkotva élt magánháztartásban, illetve, intézeti háztartás tagja volt. A családok és a családban élők száma 1970 és 1980

3.1. tábla **A családok és a családban élők számának alakulása**

Év	A családok			A családban élők		
	száma, ezer	számának változása		száma, ezer	számának változása	
		az előző	az 1970. évi		az előző	az 1970. évi
		népszámlálás %-ában			népszámlálás %-ában	
1970	2 891	–	100,0	8 697	–	100,0
1980	3 028	104,7	104,7	8 898	102,3	102,3
1990	2 896	95,7	100,2	8 446	94,9	97,1
2001	2 869	99,1	99,2	8 360	99,0	96,1
2011	2 713	94,6	93,9	7 783	93,1	89,5
2016	2 743	101,1	94,9	7 768	99,8	89,3

között nőtt, az azt követő harminc évben csökkent. 1980 és 2011 között 314 ezerrel csökkent a családok és 1 millió 115 ezerrel a családban élők száma. 2016-ra kismértékben nőtt a családok száma, 2011 óta közel 30 ezerrel.

A családok növekvő száma ellenére (a népességfogyással párhuzamosan) a családban élők száma még mindig csökken, ezért a családok mérete tovább zsugorodott. 2016-ban **száz családra** átlagosan már csak **283 személy jutott**, míg 2011-ben 287. Továbbra is a házastársi kapcsolaton alapuló családok a legnépesebbek, ezekben száz családra 294 személy jutott, szemben a 2011. évi 299-cel. Száz élettársi kapcsolatban 287, ugyanennyi egyszülős családban 240 személy élt 2016-ban. 1970 óta a családok átlagos nagysága családtípusonként eltérően alakult, a párkapcsolaton alapuló családok mérete jobban csökkent, mint az egyszülősöké. A változást a családtípusok megoszlásának átrendeződése mellett a gyermekek számának csökkenése magyarázza. A gyermek nélküli családok 34–38%-os részaránya az elmúlt évtizedekben alig változott.

3.1. Családtípusok, családformák

A 2016 októberében mért 2 millió 743 ezer család szerkezete a korábban leírt folyamatok eredményeképpen az alábbiak szerint változott:

- A **házaspárok** számának, a nyolcvanas évektől mért 200–300 ezres tízévenkénti csökkenése abbamaradt, és a legutóbbi népszámlálást követő öt év alatt 15 ezerrel lettek kevesebben.

2016-ban **1 millió 757 ezer** családban házaspár élt együtt.

- Fordulatot vett az apa, illetve az anya gyermekkel típusú családok számának változása, az **egyszülős** családok dinamikus terjedése 2011 után abbamaradt, számuk öt év alatt 34 ezerrel, **503 ezer** családra mérséklődött.
- Az **élettársi kapcsolatok** térhódítása töretlen, számuk 2016-ra 79 ezerrel tovább növekedett és meghaladta a **483 ezer** családot.

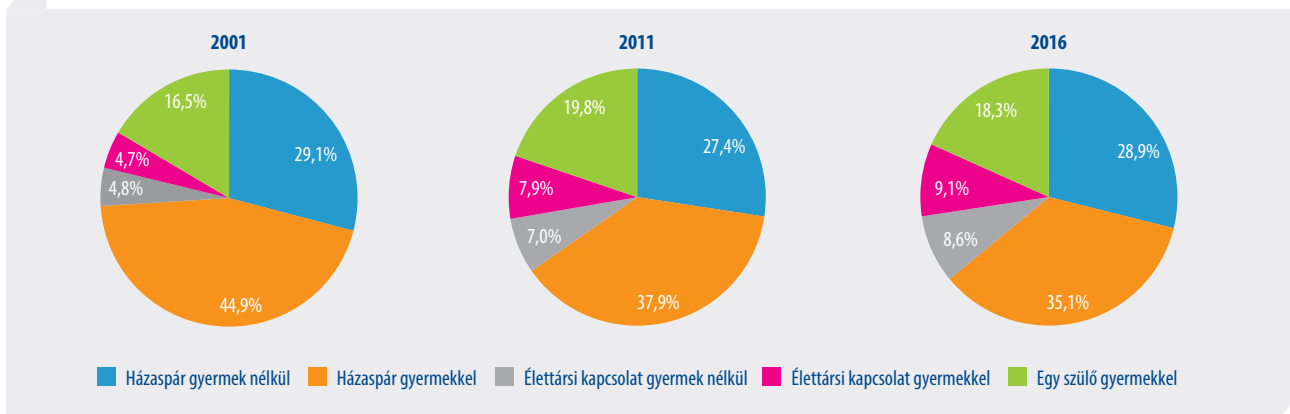
A családok 1970-ig szinte kizárólag (90%-ban) házasságkötéssel jöttek létre. Ritkább volt a válás, ezáltal a gyermekét egyedül nevelő szülő, valamint a házasságkötés nélküli együttélés is. A hetvenes évek óta a családszerkezet jelentős mértékben átalakult, a családformák sokféleségét hozó változások hatására az egyes családtípusok arányszámai és strukturális jellemzői is módosultak.

A házaspárok családon belüli részaránya még 2001-ben is megközelítette a háromnegyedet, újabb tíz év elteltével hányaduk 10 százalékponttal 65%-ra mérséklődött, azóta alig változott. **A családok többsége 2016-ban is házasságon alapult, arányuk 64% volt.** A mikrocensus időpontjában a családok 35%-át a gyermekes házaspárok tették ki. 2011-ben még a családok 38, 2001-ben pedig 45%-ában éltek gyermekes házaspárok. 2016-ban a családok 29%-ában éltek házaspárok gyermek nélkül, ez volt a második leggyakoribb családtípus. Részarányuk az előző népszámlálás, de még 2001 óta is alig változott. A gyermeknélküliség nem feltétlenül gyermektelenséget jelent, csupán a korábban a családban élő gyermeket, aki már elhagyta a szülői otthon, és önálló életet kezdett, nem veszi figyelembe.

3.1.1. tábla A párkapcsolaton alapuló családok számának alakulása

Év	Összes		Párkapcsolaton alapuló		A párkapcsolaton alapuló családok számának változása		Az élettársi kapcsolatok számának változása		Élettársi kapcsolatok	
	család		ebből: élettársi kapcsolat		az előző	az 1970. évi	az előző	az 1970. évi	az összes	a párkapcsolaton alapuló
	száma, ezer			népszámlálás %-ában				család(ok) %-ában		
1970	2 891	2 597	62	–	100,0	–	100,0	2,1	2,4	
1980	3 028	2 686	..	103,4	103,4	..	..	..	..	
1990	2 896	2 446	125	91,1	94,2	..	202,6	4,3	5,1	
2001	2 869	2 397	272	98,0	92,3	216,6	438,9	9,5	11,3	
2011	2 713	2 177	405	90,8	83,8	149,0	654,1	14,9	18,6	
2016	2 743	2 240	483	102,9	86,3	119,4	779,0	17,6	21,6	

3.1.1. ábra A családok megoszlása családösszetétel szerint

Az élettársi kapcsolatokat Magyarországon először az 1970. évi népszámláláskor vették számba, az akkori 62 ezer ilyen párkapcsolat 2016-ra közel nyolcszorosára nőtt. A családok 18%-a élettársi kapcsolaton alapult, a legutóbbi népszámláláskor arányuk 15, míg 2001-ben csak 10% körüli volt. 1990-ben és az ezt megelőző időszakokban az élettársi kapcsolat elsősorban az elváltak és özvegyek körében volt gyakori, míg 2016-ban a nőtlen, hajadon családi állapotúak esetében volt a legjellemzőbb. A házasság nélküli együttélési forma a társadalom körében elfogadottá vált, és manapság a fiatalok körében sem csupán próbaházasságként terjedt el, hiszen sok esetben még a több éven át tartó együttélést sem váltja fel házasság. A házaspárokhoz hasonlóan az élettársak között a gyermekes családok gyakoribbak, mint a gyermek nélküliek. 2016-ban a családok 9,1%-ában éltek élettársak gyermekkel, 8,6%-ában gyermek nélkül.

A mikrocenzus 2731 azonos nemű párkapcsolatot vett számba, 3534 férfi és 1928 nő élt azonos nemű párjával 2016-ban. A bejegyzett élettársi kapcsolatok száma 220, az azonos nemű párkapcsolatokon belüli aránya 8,1% volt.

3.1.2. tábla Azonos nemű párkapcsolatok, 2016

Megnevezés	Azonos nemű párkapcsolatok száma	
	összesen	ebből: bejegyzett élettársi kapcsolatok száma
Férfi párkapcsolat	1 767	198
Női párkapcsolat	964	22
Összesen	2 731	220
Ebből:		
párkapcsolat gyermek nélkül	2 050	220
párkapcsolat gyermekkel	681	–

3.1.3. tábla **Az egyszülős családok számának alakulása**

Év	Egyszülős	Apa	Anya	Az egyszülős családok számának változása		Egyszülős családok aránya az összes család %-ában	Apa	Anya
		gyermekkel		az előző	az 1970. évi		gyermekkel típusú családok aránya az egyszülős családok %-ában	
	családok száma, ezer			népszámlálás %-ában				
1970	293	37	256	–	100,0	10,2	12,7	87,3
1980	341	56	285	116,3	116,3	11,3	16,4	83,6
1990	450	89	361	131,8	153,3	15,5	19,8	80,2
2001	472	58	413	104,9	160,8	16,5	12,4	87,6
2011	537	72	465	113,7	182,9	19,8	13,4	86,6
2016	503	72	431	93,7	171,4	18,3	14,4	85,6

Az egyszülős családok többnyire párkapcsolatból özvegyülés vagy válás miatt alakulnak ki, kevés apa vagy anya neveli úgy fel gyermekét, hogy a kezdetektől fogva nincs jelen a másik szülő. Az egy szülő gyermekkel típusú családok aránya az összes családban egészen 1980-ig 10% körüli volt, majd a 2011. évi népszámlálásig jelenlétük egyre gyakoribbá vált, ek-

kor már minden ötödik család tartozott ebbe a típusba. **2016-ban az egyszülős családok részaránya 18% volt.** A gyermekek egyedülálló szülőként való nevelése főként az anyákra hárult, az összes egyszülős családon belüli részesedésük megközelítette a 86%-ot. Csupán minden hetedik egyszülős családban élt együtt az apa egy vagy több nőten, hajadon gyermekével.

3.1.4. tábla **Az élettársi kapcsolatok és az egyszülős családok aránya**

Megnevezés	Összesen	Budapest	Városok Budapest nélkül	Ebből:		Községek
				megyei jogú városok	többi város	
2011						
Élettársi kapcsolatok aránya						
az összes család %-ában	14,9	16,2	14,3	14,3	14,3	15,2
a házaspáros típusú családok %-ában	18,6	21,4	17,9	18,3	17,7	18,3
Egyszülős családok aránya						
az összes család %-ában	19,8	24,2	20,0	21,6	18,9	17,0
Egyszülős családok közül						
apa gyermekkel	13,4	13,0	12,7	11,8	13,4	15,2
anya gyermekkel	86,6	87,0	87,3	88,2	86,6	84,8
2016						
Élettársi kapcsolatok aránya						
az összes család %-ában	17,6	19,2	17,0	17,7	16,6	17,8
a házaspáros típusú családok %-ában	21,6	24,1	20,8	21,9	20,2	21,5
Egyszülős családok aránya						
az összes család %-ában	18,3	20,1	18,5	19,4	18,0	17,0
Egyszülős családok közül						
apa gyermekkel	14,4	12,9	13,9	11,9	15,2	16,3
anya gyermekkel	85,6	87,1	86,1	88,1	84,8	83,7

A különböző családtípusok területi jellegzetességei továbbra is megmaradtak, 2016-ban csakúgy, mint a legutóbbi népszámláláskor a fővárosban volt a legmagasabb az élettársi kapcsolatok (19%), valamint az egyszülős családok (20%) aránya. A városokban, illetve a községekben az élettársi kapcsolatok részese- dése elmaradt ugyan a fővárositól, arányuk növeke- dési üteme azonban hasonló volt. 2011 óta az élettársi kapcsolatok összes családon belüli hányada település- típustól függetlenül 2 százalékpontot meghaladó mér- tékben emelkedett. 2016-ban minden ötödik buda- pesti család egyszülős volt, arányuk 2 százalékponttal haladta meg az országos átlagot. 2011-ben ez az elté- rés még 4 százalékpont felett volt. Minél alacsonyabb a települések jogállása, annál alacsonyabb az egyszülős családok gyakorisága.

A különböző családtípusok előfordulása megyén- ként is különbözött. A házaspáros családok aránya a legmagasabb Győr-Moson-Sopron, Szabolcs-Szat- már-Bereg és Vas megyében (68–69%), a legalacso- nyabb pedig a fővárosban és Csongrád megyében volt (61–61%). Élettársi kapcsolatban a leggyakrabban Ko- márom-Esztergom, Jász-Nagykun-Szolnok és Csong- rád (20–21%), a legritkábban Nógrád és Vas megyé- ben éltek (14–14%).

3.2. A gyermekes és a gyermek nélküli családok

2016-ban 1 millió 716 ezer családban, a családok kö- zel kétharmadában élt gyermek. A gyermekes csalá- dok száma 62 ezerrel csökkent a legutóbbi népszámlá- lás óta. A családok valamivel több mint egyharmadát gyermek nélkül élő házaspárok vagy élettársi kapcsola- tok alkotják. Idetartoznak azok a családok is, ahol a korábban a családban élő gyermek már elhagyta a szülői otthonát, és önálló életet kezdett.

A gyermekes családok 56%-a házasságon, 14%-a élettársi kapcsolaton alapult, és közel 30% volt kö- zöttük az egyszülős családok aránya. A gyermekes családok 51%-ában, 882 ezer családban élt 15 évesnél fiatalabb gyermek. Az ilyen korú gyermeket neve- lő családok száma öt év alatt 62 ezerrel csökkent, de az évezred első évtizedében tapasztalt csökkenés üte- me mérsékelődött.

Száz párkapcsolaton alapuló családból 54 volt gyermekes, 46 gyermek nélküli. A gyermekes csalá- dok hányada a házaspárok és az élettársi kapcsolatok

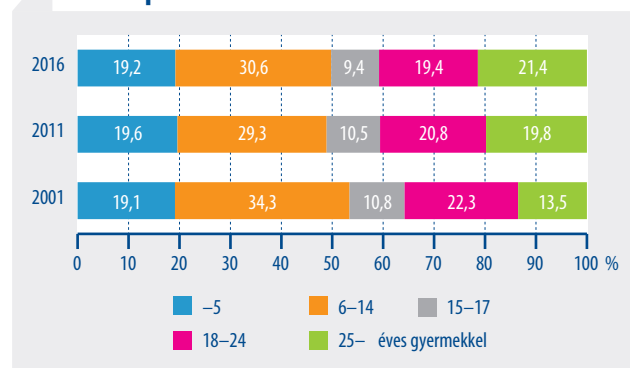
esetében is kismértékben csökkent a 2011. évi nép- számlálás óta.

A gyermek nélküli családok részaránya az elmúlt öt évben 3 százalékponttal emelkedett. Ugyanennyi- vel csökkent összességében az egy és a két gyermek- kel élő családok hányada. Az ennél népesebb családok aránya alig változott. A gyermekes családokon belül az egy gyermeket nevelők hányada a hosszú távú fo- kozatos növekedést követően az elmúlt öt évben nem emelkedet tovább, 2016-ban száz gyermekes családból 55 volt ilyen. A gyermekes családok közel egyharmá- dában két, 9,4%-ában három, 2,9%-ában pedig négy vagy annál több gyermek élt.

A száz családra jutó gyermekek száma 2016-ban 101 volt, a gyermekes családok között 162. A meg- előző népszámláláskor még mindkét érték magasabb volt (107, illetve 163). Csak a gyermekes házaspárok körében növekedett (170-ről 172-re) a száz családra jutó gyermekek száma az elmúlt öt évben. A 14 éves és annál fiatalabb gyermeket nevelő családok aránya 2011 óta kismértékben csökkent, 2016-ban 32% volt. A gyermekes családok felében nevelkedett legalább egy 15 év alatti gyermek. Száz családra 51, száz gyermekes családra 81 ilyen korú gyermek jutott a mikrocenzus időpontjában, míg öt évvel korábban 52, illetve 80.

A családban élő gyermekek fele 15 év alatti, 41%-uk 18 éves vagy annál idősebb. A gyermekek korszerkezetében korábban megfigyelhető idősödés mértéke az elmúlt öt évben gyengült.

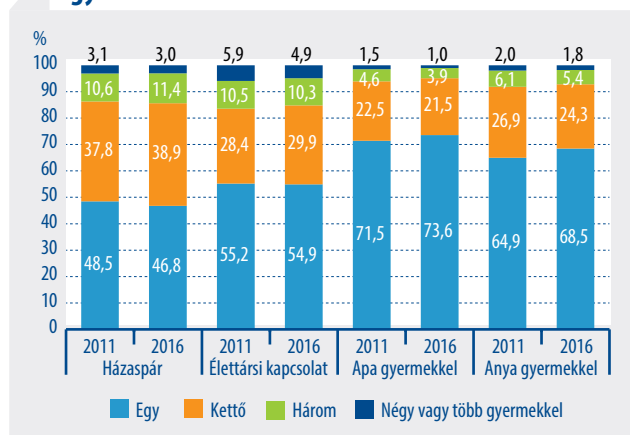
3.2.1. ábra A családban élő gyermekek megoszlása korcsoport szerint

A gyermekes családokon belül párkapcsolatban gyakrabban neveltek kettő vagy annál több gyermeket (52%), mint egyszülős családban (31%). Az élettársi kapcsolaton alapuló családokban gyakrabban élt egy gyermek és ritkábban kettő (55, illetve 30%), mint

a házaspárokéban (47, illetve 39%). A házaspárok között a négy vagy annál több gyermekkel élők hányada 3,0% volt, az élettársi kapcsolatok esetében 4,9%. Száz gyermekes családban a házaspárok között 172, az élettársak körében 169, az egyedülálló szülők családjaiban 140 gyermek élt.

3.2.2. ábra A gyermekes családok megoszlása a gyermekek száma szerint

A termékenység a vállalt gyermekek számának csökkenése következtében a 2011. évi népszámlálás a családban élő gyermekek számának jelentős csökkenését mérte, ami a házaspáros családokat különösen hátrányosan érintette. Az elmúlt évek kedvezőbb termékenységi adatai ellenére a gyermekkel élő házaspárok aránya kismértékben csökkent, 2016-ban 55% volt. A 964 ezer gyermekkel élő házaspár körében az egy-gyermekes házaspárok térnyerése megállt, hányaduk az elmúlt öt évben kismértékben csökkent, miközben a két és a három gyermekkel élők valamelyest nőtt. Száz gyermekes házaspárra 172 gyermek jutott, míg öt évvel korábban 170. A 15 évesnél fiatalabb gyermekeket tekintve a gyermekes házaspárok aránya csak kismértékben csökkent (31-ről 30%-ra), a gyermekszám pedig nőtt. 523 ezer családban élt 15 év alatti gyermek, száz gyermekes házaspárra 89 ilyen korú gyermek jutott, míg öt évvel korábban 86.

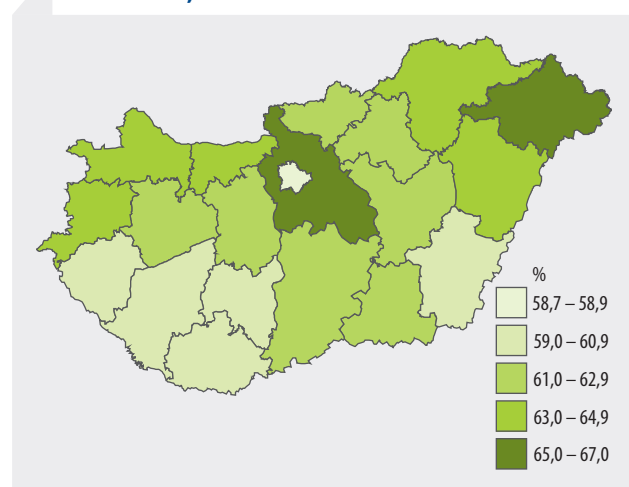
Az élettársi kapcsolatban élők körében a gyermekes családok arányának növekedése megállt, **2016-ban az élettársi kapcsolatban élők 51%-ával élt gyermek.** A gyermekek száma szerinti összetétel stabilnak mondható, 2016-ban a 249 ezer gyermekes élettársi kapcsolat 55%-ában egy gyermek élt. Száz gyermekes élettársi kapcsolatra 169 gyermek jutott, míg 2011-ben 171, 2001-ben pedig 170. A gyermekek korösszetéte-

lében jelentős a különbség a párkapcsolat két típusa között. A fiatalabb korcsoportba tartozó gyermekek részaránya az élettársak, a felnőtt gyermekeké a házaspárok családjaiban volt magasabb. A száz gyermekes családra jutó 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma az élettársi kapcsolatoknál 125, míg a házaspároknál csupán 89 volt.

A gyermekes családok közel 30%-a egyszülős család volt. Az 500 ezer, egy szülővel rendelkező család többségében (69%) egy gyermek élt. A többi családtípussal összehasonlítva az egyszülős családokban hagyományosan alacsonyabb a többgyermekes családok aránya. 2016-ban az egyszülős családok 24%-ában élt kettő, 7%-ában három vagy annál több gyermek.

2016-ra tehát tovább csökkent a gyermekes családok száma, ezzel párhuzamosan kevesebb a családban élő gyermek is. A 2 millió 784 ezer családban élő gyermek 60%-a házaspáros családban élt, 15% élettársi kapcsolaton alapuló családban, és 25% volt az egy szülővel élő gyermekek aránya. A gyermekek fele, 1 millió 386 ezer gyermek volt 15 év alatti. A 15 év alatti gyermekek számában a csökkenés a korábbi időszakoknál mérsékelt volt. A 15 év alatti gyermekek 62%-a házaspáros családban élt. 23% volt az élettársi kapcsolatban élők aránya, ami ennek a családtípusnak a térnyerését jelzi a fiatal szülők körében. A 15 év alatti gyermekek 16%-a (220 ezer) gyermek élt egyszülős családban. Az egyszülős családban élő gyermekek közel kétharmada 15 év feletti volt.

3.2.3. ábra A gyermekes családok aránya az összes családban, 2016

Továbbra is a fővárosban a leggyakoribbak a gyermek nélkül élő családok (41%). A kisebb városokban

és a községekben az országos átlagot (63%) meghaladó a gyermekes családok aránya (63–65%). Az élettársi kapcsolatok körében a különbség még nagyobb: a fővárosban 63% a gyermek nélkül élők aránya, míg a városokban 52, a községekben pedig 40%. A gyermekes családok hányada Pest és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legmagasabb (67%).

3.2.1. tábla **A családok aránya a gyermekek száma szerint, 2016**

Terület	Gyerme- kes	Gyermek nélküli	1	2	3	4–
	családok aránya az összes család %-ában		gyermekkel élő családok aránya a gyermekes családok %-ában			
Főváros	58,7	41,3	59,1	32,1	7,2	1,6
Megyeszékhely	60,9	39,1	58,2	32,7	7,4	1,7
Többi megyei jogú város	62,6	37,4	56,7	32,4	8,8	2,0
Többi város	63,5	36,5	53,5	33,9	9,7	2,9
Városok együtt	61,7	38,3	56,0	33,1	8,5	2,3
Községek, nagy- községek	64,6	35,4	51,1	33,3	11,4	4,3
Ország összesen	62,5	37,5	54,5	33,2	9,4	2,9

A gyermekes családok gyermekszám szerinti összetétele településtípusonként eltérő. Budapesten és a nagyobb városokban magasabb az egy gyermeket nevelők részaránya (58-59%), a kisebb városokban és a községekben gyakoribbak a többgyermekes családok (47–49%). A négy vagy annál több gyermekes családok aránya a községekben (4,3%) közel háromszorosa volt a fővárosban mértnek (1,6%). A főváros mellett

magas az egygyermekes családok aránya Baranya, Békés és Zala megyében (58%). Négy vagy annál több gyermeket a leggyakrabban Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében neveltek (5%).

3.3. A családok lakáskörülményei

A családok lakásviszonyai meghatározzák életminőségüket, terveiket, lehetőségeiket, a gyermekvállalást, a vállalt gyermekek számát. A lakáskörülmények egyik meghatározója, hogy valaki saját vagy bérelt lakásban lakik-e.

A házaspárok 95%-a tulajdonosként lakik a lakásban. Őket az egyszülős családok követik, ahol már az átlagnál kicsit kisebb arányban vannak a tulajdonosi és kicsit nagyobb arányban a bérleti jogviszonnyal rendelkezők. Az anya gyermekkel családonál nagyobb arányú a lakásbérlet, mint mikor az apa él a gyermekkel (10, illetve 6,5%). Ennek oka az lehet, hogy a válást vagy egy kapcsolat felbomlását követően általában az anyáknál maradnak a gyermekek.

Az összes családtípus közül az élettársi kapcsolaton alapuló családoknál a legalacsonyabb a tulajdonosi és a legmagasabb a bérleti jogcím. A gyermekes élettársi kapcsolaton alapuló családoknak kicsit jobb a helyzetük, de még náluk is az átlagnál kétszer nagyobb a bérleti jogviszonyban élők aránya. Az élettársi kapcsolaton alapuló családok körében a más jogcímű lakáshasználat is a legmagasabb a többi családformával szemben. Ez a tény rávilágít arra, hogy a lakáskörülmények mennyire hatással vannak a házasságkötésre és a gyermekvállalásra. Az élettársi kapcsolatok növekvő száma és aránya különösen elgondolkodtató e miatt.

3.3.1. tábla **A családok megoszlása lakáshasználati jogcím szerint, családtípusonként, 2016**

A lakásban, üdülőben lakó családok lakáshasználati jogcíme							(%)
	Házaspár		Élettárs		Apa	Anya	Összesen
	gyermekkel	gyermek nélkül	gyermekkel	gyermek nélkül	gyermekkel		
Tulajdonos vagy rokona, hasznélvező	94,0	96,0	83,1	77,7	92,1	87,6	91,1
Bérlő vagy a bérlő rokona	5,1	3,3	14,4	19,6	6,5	10,4	7,5
Más jogcímen	0,9	0,7	2,6	2,7	1,4	2,0	1,3
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3.3.2. tábla **A családok megoszlása a lakás komfortossága szerint, családtípusonként, 2016**

A lakások, üdülők komfortossága	Házaspár		Élettárs		Apa	Anya	Összesen
	gyermekkel	gyermek nélkül	gyermekkel	gyermek nélkül	gyermekkel		
Összkomfortos	77,4	72,3	59,9	63,5	64,2	63,1	70,6
Komfortos	19,5	24,7	30,4	30,9	29,1	30,7	25,0
Félkomfortos	1,9	1,9	3,6	2,4	2,9	3,0	2,3
Komfort nélküli, szükség- és egyéb lakás	1,2	1,1	6,0	3,2	3,8	3,2	2,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A lakások komfortfokozata szintén meghatározó a háztartások lakásviszonyait, lakáskörülményeit illetően. A háztartások lakásainak 74%-a összkomfortos, 22%-a komfortos, és mindössze 4%-ot tesz ki a félkomfortos, komfort nélküli, szükség- és egyéb lakások aránya. A családtípusok között ebből a szempontból is eltéréseket találunk.

A legjobb helyzetben a házaspáros családok vannak, 97%-uk összkomfortos vagy komfortos lakás-

ban él, és nagyon kicsi a félkomfortos vagy annál rosszabb komfortfokozatú lakásban élők aránya. Az élettársi kapcsolatban élők között jóval nagyobb arányban vannak olyanok, akik félkomfortos vagy rosszabb komfortfokozatú lakásokban élnek. A gyermeket nevelő élettársak körében kimagasló, majdnem 10% azok aránya, akik félkomfortos vagy még rosszabb lakásokban élnek.

A KSH honlapjáról elérhető részletes táblák jegyzéke

(<http://www.ksh.hu/mikrocenzus2016>)

1. Visszatekintő adatok

1.1. A személyek szerepe a családban, háztartásban (családi állás)

- 1.1.1. A magánháztartásban és az intézeti háztartásban élő népesség nemek szerint
- 1.1.2. A népesség családi állás szerint
- 1.1.3. A népesség családi állás és korcsoport szerint

1.2. A háztartások összetétele

- 1.2.1. A háztartások háztartás-összetétel szerint
- 1.2.2. A háztartásban élők háztartás-összetétel szerint
- 1.2.3. A családháztartások háztartás-összetétel és családösszetétel szerint
- 1.2.4. A száz háztartásra jutó személyek száma háztartás-összetétel szerint
- 1.2.5. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartástagok száma szerint
- 1.2.6. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásban élők korösszetétele szerint
- 1.2.7. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásban élő időskorú személyek száma szerint
- 1.2.8. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásban élők gazdasági aktivitási összetétele szerint

1.3. A háztartásfő főbb jellemzői

- 1.3.1. A háztartások a háztartásfő korcsoportja, családi állapota, legmagasabb befejezett iskolai végzettsége és gazdasági aktivitása nemek szerint

1.4. A háztartások lakáskörülményei

- 1.4.1. A háztartások a lakóegység rendeltetése, a lakás szobaszáma és háztartás-összetétel szerint
- 1.4.2. A háztartások a lakás komfortossága és háztartás-összetétel szerint
- 1.4.3. A háztartások a lakás fűtése és háztartás-összetétel szerint
- 1.4.4. A háztartások a lakás felszereltsége és háztartás-összetétel szerint
- 1.4.5. A háztartások lakáshasználati jogcím és háztartás-összetétel szerint

1.5. Az egyedülállók főbb jellemzői

- 1.5.1. Az egyedülállók főbb jellemzői
- 1.5.2. Az egyedülállók családi állapot, korcsoport és nemek szerint
- 1.5.3. Az egyedülállók legmagasabb befejezett iskolai végzettség, korcsoport és nemek szerint
- 1.5.4. Az egyedülállók gazdasági aktivitás, korcsoport és nemek szerint
- 1.5.5. Az egyedülállók főbb lakásadatai összevont korcsoport és nemek szerint

1.6. A családok összetétele

- 1.6.1. A családok családösszetétel szerint
- 1.6.2. A családok családösszetétel és a családtagok száma szerint
- 1.6.3. A családok családösszetétel és a gyermekek száma szerint
- 1.6.4. A családok családösszetétel és a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint
- 1.6.5. A családok családösszetétel, a családban élő gyermekek száma és az átlagos gyermekszám szerint

- 1.6.6. A családok családösszetétel, az összes és a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint
- 1.6.7. A családok családösszetétel és a családban élők gazdasági aktivitási összetétele szerint
- 1.6.8. A családok családösszetétel, a családban élők gazdasági aktivitási összetétele és a gyermekek száma szerint
- 1.6.9. A családban élők gazdasági aktivitása családösszetétel és a gyermekek száma szerint
- 1.7. A családfő, a feleség, az élettárs főbb jellemzői**
- 1.7.1. A családok a családfő, a feleség (élettárs) korcsoportja szerint
- 1.7.2. Az élettársi kapcsolatok és az egy szülő gyermekkel típusú családok a férfi élettárs, a nő élettárs, az apa és az anya családi állapota szerint
- 1.7.3. A családok a családfő, valamint a feleség (élettárs), apa, anya legmagasabb befejezett iskolai végzettsége szerint
- 1.7.4. A családok a családfő, valamint a feleség (élettárs), apa, anya gazdasági aktivitása szerint
- 1.8. A családok lakáskörülményei**
- 1.8.1. A családok főbb lakásadatai családösszetétel szerint

2. Részletes adatok

2.1. A személyek szerepe a családban, háztartásban (családi állás)

- 2.1.1. A magánháztartásban és az intézeti háztartásban élő népesség családi állapot, korcsoport és nemek szerint, 2016

2.2. A háztartások összetétele

- 2.2.1. A háztartások és a háztartásban élők száma háztartás-összetétel és aszerint, hogy egyedül vagy más háztartással közösen használják-e a lakást, 2016
- 2.2.2. A háztartások háztartás-összetétel, a háztartástagok száma és aszerint, hogy egyedül vagy más háztartással közösen használják-e a lakást, 2016
- 2.2.3. A háztartások háztartás-összetétel, a háztartásban élők korösszetétele és aszerint, hogy egyedül vagy más háztartással közösen használják-e a lakást, 2016
- 2.2.4. A háztartások háztartás-összetétel, a háztartásban élő időskorú személyek száma és aszerint, hogy egyedül vagy más háztartással közösen használják-e a lakást, 2016
- 2.2.5. A háztartások háztartás-összetétel és a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016
- 2.2.6. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásban élők gazdasági aktivitási összetétele szerint, 2016
- 2.2.7. A háztartások háztartás-összetétel, a háztartásban élők gazdasági aktivitási összetétele és aszerint, hogy egyedül vagy más háztartással közösen használják-e a lakást, 2016
- 2.2.8. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásban élő munkanélküliek száma szerint, 2016
- 2.2.9. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásban élő ellátásban részesülő inaktívok száma szerint, 2016
- 2.2.10. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásban élő eltartottak száma szerint, 2016

2.3. A háztartásfő főbb jellemzői

- 2.3.1. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásfő korcsoportja szerint nemenként, 2016
- 2.3.2. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásfő családi állapota szerint nemenként, 2016
- 2.3.3. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásfő legmagasabb befejezett iskolai végzettsége szerint nemenként, 2016
- 2.3.4. A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásfő gazdasági aktivitása szerint, 2016

2.4. A háztartások lakáskörülményei

- 2.4.1. A háztartások a lakóegység rendeltetése, a lakás szobaszáma, a háztartások és a háztartásban élők főbb jellemzői szerint, 2016
- 2.4.2. A háztartások a lakás komfortossága, a háztartások és a háztartásban élők főbb jellemzői szerint, 2016

- 2.4.3. A háztartások a lakás fűtése, a háztartások és a háztartásban élők főbb jellemzői szerint, 2016
- 2.4.4. A háztartások a lakás felszereltsége, a háztartások és a háztartásban élők főbb jellemzői szerint, 2016
- 2.4.5. A háztartások lakáshasználati jogcím, a háztartások és a háztartásban élők főbb jellemzői szerint, 2016

2.5. Az egyedülállók főbb jellemzői

- 2.5.1. Az egyedülállók családi állapot, legmagasabb befejezett iskolai végzettség, korcsoport és nemek szerint, 2016
- 2.5.2. Az egyedülállók családi állapot, gazdasági aktivitás, korcsoport és nemek szerint, 2016
- 2.5.3. Az egyedülállók gazdasági aktivitás, legmagasabb befejezett iskolai végzettség, korcsoport és nemek szerint, 2016
- 2.5.4. Az egyedülállók főbb lakásadatai korcsoport és nemek szerint, 2016

2.6. A családok összetétele

- 2.6.1. A családok családösszetétel és a családban élő gyermekek száma szerint, 2016
- 2.6.2. A családok családösszetétel, az összes és a 6 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016
- 2.6.3. A családok családösszetétel, az összes és a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016
- 2.6.4. A családok családösszetétel, az összes és a 18 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016
- 2.6.5. A családok családösszetétel, az összes és a 25 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016
- 2.6.6. A családok családösszetétel, az összes és az eltartott gyermekek száma szerint, 2016

2.7. A családfő, a feleség, az élettárs főbb jellemzői

- 2.7.1. A családok a családfő, a feleség (élettárs) korcsoportja és a családban élő gyermekek száma szerint, 2016
- 2.7.2. A párkapcsolaton alapuló családok a házastársak (élettársak) életkora közötti eltérés és a családban élő gyermekek száma szerint, 2016
- 2.7.3. Az élettársi kapcsolatok és az egy szülő gyermekkel típusú családok a családfő, az élettárs családi állapota és a családban élő gyermekek száma szerint, 2016
- 2.7.4. A családok a családfő, a feleség (élettárs) legmagasabb befejezett iskolai végzettsége és a családban élő gyermekek száma szerint, 2016
- 2.7.5. A családok a családfő, a feleség (élettárs) gazdasági aktivitása és a családban élő gyermekek száma szerint, 2016
- 2.7.6. A párkapcsolaton alapuló családok a házastársak (élettársak) gazdasági aktivitása és a családban élő gyermekek száma szerint, 2016

2.8. A családok lakáskörülményei

- 2.8.1. A családok családösszetétel, a főbb lakásadatok és aszerint, hogy egyedül vagy más családdal (háztartással) közösen használják-e a lakást, 2016
- 2.8.2. A családok családösszetétel, a gyermekek száma és a főbb lakásadatok szerint, 2016

3. Megyesoros adatok

3.1. A háztartások összetétele

- 3.1.1. A háztartások háztartás-összetétel szerint, 2016
- 3.1.2. A háztartások a háztartástagok száma szerint, 2016
- 3.1.3. A háztartások és a háztartásban élők száma aszerint, hogy egyedül vagy más háztartással közösen használják-e a lakást, 2016
- 3.1.4. A háztartások a háztartásban élők korösszetétele szerint, 2016
- 3.1.5. A háztartások a háztartásban élő időskorú személyek száma szerint, 2016
- 3.1.6. A háztartások a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016
- 3.1.7. A háztartások a háztartásban élők gazdasági aktivitási összetétele szerint, 2016

3.2. A háztartások lakáskörülményei

3.2.1. A háztartások a lakóegység rendeltetése és a lakás szobaszáma szerint, 2016

3.2.2. A háztartások a lakás komfortossága szerint, 2016

3.3. Az egyedülállók főbb jellemzői

3.3.1. Az egyedülállók korcsoport és nemek szerint, 2016

3.3.2. Az egyedülállók legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2016

3.3.3. Az egyedülállók gazdasági aktivitás szerint, 2016

3.4. A családok összetétele

3.4.1. A családok családösszetétel és a gyermekek száma szerint, 2016

3.4.2. A családok a 6 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016

3.4.3. A családok a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016

3.4.4. A családok a 18 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016

3.4.5. A családok a 25 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2016

3.4.6. A családok az eltartott gyermekek száma szerint, 2016

3.4.7. A családban élők gazdasági aktivitása, 2016

3.4.8. A családok a családban élők gazdasági aktivitási összetétele szerint, 2016

3.4.9. A családok aszerint, hogy egyedül vagy más családdal (háztartással) közösen használják-e a lakást, 2016

Szerzők:

Erdei Virág, Kasza Jánosné, Vörös Csabáné

Közreműködött:

Ináncsi Zita

Olvasószerkesztő:

Cz. Tóth János

Tördelőszerkesztő:

Dobróka Zita

A táblázóprogramot készítette:

Papp Márton

További információ: Kovács Marcell

Telefon: (+36-1) 345-6309, e-mail: Marcell.Kovacs@ksh.hu

Internet: www.ksh.hu/mikrocenzus2016

kiadvanyrendeles@ksh.hu

(+36-1) 345-6789 (telefon), (+36-1) 345-6788 (fax)

Borítófotó: Fotolia